

ПРАВО СЛАВИМО!

СВЯТО

**ЧАСОПИС ГРОМАДИ
УКРАЇНСЬКИХ
ЯЗИЧУНКІВ
«ПРАВОСЛАВ'Я»**

КИЇВ 1995

СВАРОГ

1995

ВИПУСК 3

УКРАЇНА

м. КИЇВ

SVAROG

1995

ISSUE 3

UKRAÏNA

the city of Kyiv

РЕДКОЛЕГІЯ:

Галина ЛОЗКО — головний редактор

Анатолій БОГОРОД

Галина ГАРКУША

Віктор КРИЖАНІВСЬКИЙ — художник

EDITORIAL BOARD:

Halyna LOZKO — chief editor

Anatoly BOHOROD

Halyna HARKUSHA

Viktor KRYZHANIVSKY — artist

Цей випуск "СВАРОГА" видається коштом
старшого проповідника Рідної Віри **МИРОСЛАВА СИТНИКА**
та проповідника **СЛАВИНА ЯВОРСЬКОГО**
(Гамільтон, Канада).

This issue of "Svarog" is published
by the costs of senior preacher of the National Faith
MYROSLAV SITNIK and preacher **SLAVYN YAVORSKY**
(Hamilton, Canada).

*Щиро дякуємо нашим Побратимам, зичимо їм
доброго здоров'я, родинного щастя та
довгих років життя на славу
Дажбогу та всім Богам у Сварзі!*

Комп'ютерний набір та макетування Юрій та Олена ПІСЛАРІЙ

Громада Українських Язичників "ПРАВОСЛАВ'Я"
Confession of the Ukrainian Ethnic Faith "Pravoslavya"

Реєстраційне свідоцтво N 468.

© СВАРОГ

Здано до складання 04.12.95. Підписано до друку 25.12.95. Формат 60×84¹/₈. Папір
друк. Офс. друк. Ум.-друк. арк. 3.72. Зам. 71д.

ДВПП ДКНТПП, 252171, м. Київ, вул. Горького, 180.

ПРАВО СЛАВИМО!

Релігійно-історичний та науково-пізнавальний часопис
Громади Українських Язичників "ПРАВОСЛАВ'Я"

1995

ВИПУСК 3

У НОМЕРІ:

Символ Віри	3	Рибаков Б. Язичницькі обереги	18
НОВИНИ		Наші друзі — марійські язичники:	
Всі різні — всі рівні. Міжнародна наукова конференція "Свобода релігії: проблеми практичної реалізації"	4	Лебедева З. Свобода Духу, народжена в Україні	20
Лозко Г. До питання етики між-релігійних відносин	4	Рядки з листів	23
Молоді релігієзнавці за круглим столом Релігійний фанатизм — чи толерантність(діалог)	6	ВЕЛЕСИЧ	
Лозко Г. Два ювілеї славетних українок (420-та річниця з дня народження Галшки Гулевичівни і 125-та річниця Лесі Українки)	8	Леся Українка. Гімни Ріг-Веди (переклади)	24
БОГОЗНАВСТВО		Вістина Володимира Осипчука (поезія)	26
Шаян В. Сварог. Перун. Про слово "Свар"	11	Дарує пісні Вогнедар:	28
ВО ВРЕМ'Я ОНЕ		БИЙ, ПЕРУНЕ, БИЙ!	
Шаян В. Русь і Візантія	15	Шапошник В. "Узаконят ли в школах закон Божий?"	32
Зореслава. Як зарадити поганим прикметам?	16	Ємельянов В. Ідеологічне древо християнства	33
		Ілюзії Олеся Бердника	35
		В. Зореслава. Християнізм і комунізм ...	36
		КОЛО СВАРОЖЕ на 1996/97	37
		Лозко Г. Як засієш, так і вродить	41
		Різдво Світу. Обряди, колядки	44
		АЗБУКОВНИК	47
		НА КНИЖКОВУ ПОЛИЦЮ	
		ЯЗИЧНИКА-РІДНОВІРА	

S V A R O G

The religious historical and scientific cognizing magazine of Confession of the Ukrainian Ethnic Faith "Pravoslavyya".

It prints the materials from the history of religion of the ancestors of the Ukrainian people, theological works by professor Volodymyr Shayan, descriptions of customs and rites of ancient faith, authentic prayers, ritual song with notes.

The information about international and local conferences on religious research, events from the life and function of the Ukrainian Confessions of Ethnic Faith, "Azbukovnyk" — Vocabulary of conceptions and terms, the calendar of holidays "Svarog's Circle", the materials of excavations about ancient temples and sanctuaries on the territory of the Ukraine, ethnographical research etc. are published in the magazine.

1995

ISSUE 3

ON THE ISSUE:

The Symbol of Faith 3

NEWS

All different — all equal.

(information about international scientific conference on state church relations)..... 4

Lozko H. To the question of ethnics interreligions relations (theses of report at the conference)..... 4

The young religions researches at the round table (the materials of the student conference)

The religions fanaticism — or tolerance? (dialogue) 6

Lozko H. Two jubilees of prominent Ukrainian Women. To the 420th Anniversary of the birthday of Halshka Hulevychivna and 125th Anniversary of Lesya Ukrainka 8

THEOLOGY

Shayan V. Svarog. The fragment of the work "The Faith of Our Ancestors" 11

EVER

Shayan V. Rus and Byzant. The fragment of the work "The Faith of Our Ancestors" 15

V. Zoreslava. How to keep from the bad signs? 16

Rybakov B. The People Amulets 17
Our friends — Confessors of Ethnic Faith of Mari.

Lebedeva Z. The liberty of the inner world, borne in the Ukraine 20

The lines from the letters 23

VELESYCH (poetry)

Lesya Ukrainka. Rig-Veda. Translations ... 24

Vistyna by Volodymyr Osypchuk 26

Vohnedar presents the songs 28

BEAT, PERUN, BEAT!

(The critical materials).

Yemelyanov V. The ideological tree of Christianity 33

V. Zoreslava. Christianity and Communism 36

SVAROG'S CIRCLE

The calendar of holidays of ethnic faith of 1996/1997 37

H. Lozko. As they sow, so let them reap ... 41

The birth of the Universe. The rites of the Holy Evening. The Cosmogonical Carols 44

AZBUKOVNYK (Vocabulary) 47

ON THE BOOKSHELF OF THE CONFESSOR OF THE UKRAINIAN FAITH

Символ Віри

1. ВІРУЮ:

В усіх Українських Богів
Єдиних у Сварозі,
Вічних і незнищених,
Як Всесвіт.

2. ВІРУЮ:

В триєдність світів
Права, Ява і Нава,
Створених Сварогом
І удержаних в Ньому.

3. ВІРУЮ:

В Божественне народження українців —
Онуків Дажбожих,
І в силу Предків, яка перебуває
З нами завжди.

4. ВІРУЮ:

В Радість Життя Вічного,
В чистоту Душі праведної,
Яка ніколи не зникає,
А переходить у нове тіло.

**НАША ВІРА ПРАВДИВА,
БО ПРАВО СЛАВИМО!**

* * *

Хвалимо Сварога —
Діда Божого,
Який тому Роду Божеському
Є началом,
І всьому Роду —
Криниця віща,
Яка витікає влітку
Од джерела свого,
І взимку ніколи не замерзає!

* * *

Всі Боги існують у Сварозі
І через Сварога...
Це все є Сварог —
Батько Богів і Всесвіту.
Це все є Сварог
У безкінечній многопроявності
Своєї Істоти. Він є один —
І безкінечно множественний
У своїх проявах,
У своїй творчості.

ВСІ РІЗНІ — ВСІ РІВНІ

Під таким гаслом 4-5 грудня 1995 року в Інституті Філософії НАН України пройшла міжнародна наукова конференція з питань державно-церковних відносин, що мала тему: "Свобода релігії: проблеми практичної реалізації". Організатори конференції: Міжнародна Академія свободи релігії і віровизнань, Міжнародна Комісія зі свободи совісті, Рада з питань релігійної свободи, Українська Асоціація релігієзнавців, Державний Комітет України у справах релігії.

Цікавими були доповіді професора К. Дурхема (США) на тему: "Міжнародний інструментарій прав людини у сфері релігійного життя"; професора Г. Россі (Швейцарія) на тему: "Турботи ООН за недопущення дискримінації в релігії"; професора П. Косухи (Україна) на тему: "Свобода релігійної діяльності та її реалізація в демократичному суспільстві", а також інші доповіді та виступи.

Учасники конференції мали змогу працювати в п'яти тематичних проблемних групах з питань свободи релігії, релігії та освіти, майнових проблем релігійних громад, міжнародного міжцерковного діалогу та ін., а також взяли участь у круглому столі представників конфесій з проблем церковного життя.

З питань етики міжрелігійних відносин виступила голова Громади Українських Язичників "Православ'я" Галина Лозко. Тези цього виступу подаємо скорочено.

ДО ПИТАННЯ ЕТИКИ МІЖРЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИН

*Тези виступу на міжнародній науковій конференції
"Свобода релігії: проблеми практичної реалізації".*

Галина ЛОЗКО (Київ, Україна)

Громада Українських Язичників "Православ'я" створена і діє в Києві з 1993 року. Етнічна віра українців існувала кілька тисяч років перед прийняттям християнства і поруч з християнством у прихованому вигляді, адже тисячу років офіційна церква боролася з народною релігією. Нині, в час відродження нашої держави, у багатьох людей виникла потреба повернутися до давньої Віри своїх Предків, яка тепер названа Рідною Вірою.

Мета і завдання Громади:

1. Збір та систематизація джерел з української етнічної віри.

2. Наукове та теологічне опрацювання і відновлення стародавніх обрядів Рідної Віри, молитов, співів, оберегів та ін.

3. Виховання шанобливого ставлення до святих свого народу, вироблення екологічного мислення та поведінки.

4. Враховуючи еволюцію української етнічної віри, її періодичне оновлення (навіть протягом останнього тисячоліття), Громада Українських Язичників прагне

підняти стародавню віру на новий теологічний рівень.

5. Діяльність Громади спрямована на відродження духовності української нації.

Основоположними працями з Рідної Віри ми визнаємо: Велесову Книгу, В. Шаяна "Віра Предків наших", Волховник, Правослов.

Під час реєстрації громади велика увага з боку державних органів приділялася експертизі статуту і віровчення, щоб не допустити екстремізму, ненависті по відношенню до сповідників інших конфесій. Проте, ніхто не звертає увагу на прояви нетерпимості до язичницьких громад Рідної Віри з боку християнських общин, або їх окремих представників. Коли ж християнам вказують, що така поведінка є нетолерантною, вони цитують окремі біблійні вислови про нетерпимість до язичників, їхніх культових статуй тощо.

Звичайно, нині нікому не спаде на думку піддавати експертизі християнську Біблію. Однак, неприпустимо досі керуватися настановами на зразок старозаповітного: "Виженете численні язичницькі народи", "жертівники їхні порозбиваєте",

Християнська церква досі продовжує боротьбу з народною (етнічною) вірою, ми часто чуємо у проповідях і виступах деяких урядових осіб, навіть письменників зневажливе ставлення як до Рідної Віри загалом, так і до сповідників цієї релігії. Ця зневага формувалася протягом тисячоліття офіційною державною політикою і церквою. Українська язичницька віра досі не реабілітована. Шкода, що люди з таким консервативним мисленням не відвідують подібних конференцій і не знайомі з основними документами міжнародних організацій зі свободи совісті. Тому, на мою думку, у нашому підсумковому документі має бути зазначено, що Рідна Віра (українське язичництво) є традиційною вірою в Україні і має історію, довшу, ніж християнство. Ця релігія є **автохтонною**, і якщо нині існує значна частина людей, які задовольняють свої релігійні потреби саме в Рідній Вірі, — то вона має рівні права з іншими релігіями, хоча поки що має менші можливості й кошти. Відсутність постійного приміщення — поки що головна причина малочисельності громад Рідної Віри. Але з кожним

Рідновіри з Англії п. Юрій МАРЧАК-ГАЛИЦЬКИЙ з п. Ольгою в гостях у Голови Громади Українських Язичників "Православ'я" Галини ЛОЗКО.

Київ, вересень 1995 р.

"їхніх Богів попалите у вогні", а тих, які пішли "вклоняться їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним..., вкаменуєш їх камінням і вони погинуть" та ін. (Повторення закону. 7.5; 17.2-5).

днем зростає кількість прихильників національної віри, ми отримуємо багато листів з проханнями роз'яснити віровчення, надіслати літературу з Рідної Віри, календарі обрядів, молитви тощо.

Оскільки Рідна Віра тісно пов'язана з народознавством, то вона й сприятиме збереженню народної звичаєвої культури, духовних надбань українського народу, а також духовному збагаченню особистості.

До Київської Громади Українських Язичників входять представники української інтелігенції, творчі особистості: художники, письменники, композитори, фольклористи, студенти і викладачі вузів, вчителі шкіл, народні лікарі. Такий духовний потенціал створює особливу сприятливу атмосферу для спілкування віруючих і задоволення їхніх релігійних потреб.

Добрі стосунки Українських Язичників з іншими релігійними конфесіями в Україні й за кордоном, наприклад, з литовськими та марійськими язичниками, українцями, сповідниками Рідної Віри в Канаді, Англії, США засновані на спільності деяких положень віровчення, а саме — природності релігії, її давності, або автхтонності тощо. Такі взаємовідносини свідчать про можливість практичної реалізації міжнародних документів про свободу совісті а також регулювання міжконфесійних відносин на засадах взаємоповаги і мирного існування різних релігійних громад.

МОЛОДІ РЕЛІГІЗНАВЦІ ЗА КРУГЛИМ СТОЛОМ

30 листопада — 1 грудня 1995 року в Конгрегаційній залі Університету "Києво-Могилянська Академія" відбувся круглий стіл молодих релігієзнавців України. Організатори цього заходу: Асоціація релігієзнавців України та Студентське наукове товариство УКМА. На круглому столі обговорювалися доповіді Президента Асоціації релігієзнавців України проф. А. Колодного на тему "Сучасне релігієзнавство в Україні: стан і перспективи розвитку", співробітників Інституту Філософії НАН України к. ф. н. В. Єленського "Релігійність у сучасній Україні: криза чи відродження?" та к. ф. н. Л. Филипович на тему "Ортодоксальні українські церкви та нетрадиційна релігійність".

На цей захід були запрошені буддисти, крішнаїти, українські язичники, юдеї та сповідники різних християнських течій, серед яких були студенти християнських духовних академій (Львівської Духовної академії, Теологічного факультету Чернівецького державного університету, Київської духовної семінарії та ін.). Всі учасники мали нагоду неодноразово висловити свої думки в дискусіях, де йшлося про складні проблеми релігійного життя в Україні і про шляхи їх вирішення. Громаду Українських Язичників "Православ'я" достойно представляли Вадим Шапошник, Мирослав Северов, Анатолій Богород та ін.

Подаємо стенограму одного з діалогів цього круглого столу.

РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИЗМ — ЧИ ТОЛЕРАНТНІСТЬ?

А.БОГОРОД: Я з приємністю слухав, як в організаторів цього круглого столу

перепитували, в якого Бога вони вірять. Хочу зробити невеличкий екскурс в історію: до хрещення Русі тут стояли язичницькі святилища (капища) і християнська церква, і синагога, і святині всіх тих, хто приїздив до Києва торгувати. Питання, чий бог "правдивіший" тоді не стояло — отака була толерантність. Але після хрещення Русі, коли було заявлено "наш бог — бог єдиний", почалися всі ті релігійні конфлікти, результати яких ми нині спостерігаємо.

Ми, язичники, сприймаємо всіх людей, котрі нас оточують, як людей віруючих. Ми можемо лише запитати в них, якої вони віри: і ми поважаємо їх за те, що вони мають свою віру, свої звичаї, свого Бога. Коли ж питаємо християнина, як він ставиться до сповідників інших релігій, то дізнаємось, що вони для нього **невіруючі**, а їхнього Бога християнин сприймає як протилежність християнському Богові. І до цього спонукає той же основний теологічний догмат Біблії "наш бог — бог єдиний".

Коли ми реєстрували нашу Громаду Українських Язичників, наш статут розглядали десять місяців, щоб не пропустити будь-яких натяків на міжрелігійні конфлікти. Ми вважаємо, що в порядному суспільстві така "цензура" необхідна. Але, коли я беру до рук так звану "суперкнигу" християн, то бачу, що такої "цензури" вона не проходила. Цитую: "Чоловіка або жінку, які пішли служити іншим богам, і поклонитися їм, та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав, то випровадиш того чоловіка або жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони

погинуть" (Біблія. Повторення закону. 17.2-5). То чи доречно тут говорити про толерантність? І як можна давати людині цю книгу і закликати до толерантності?

Читаючи Біблію, стикаєшся з проблемою релігійного фашизму чи релігійного шовінізму. Знаємо, яке страшне явище політичний шовінізм, але релігійний шовінізм — набагато страшніший. Як вирішити проблему подолання релігійного шовінізму, не забороняти ж християнство взагалі? Якщо для мене, язичника, є несуттєвим віруюча ви людина, чи ні, але я вас шаную за людяне ставлення до інших, то для християнина сповідник іншої віри є людиною другого сорту. Нині в усіх церквах можна почути слова "поганська віра". Так формується негативне ставлення до нашої давньої Віри.

С. ГОРІН (методист кафедри філософії та релігієзнавства УКМА): Взагалі слово "поганська" нічого образливого не несе. Це означає в перекладі з латинської мови "селянська".

А. БОГОРОД: Несе образу, адже ніхто не вживає в проповідях "селянська віра", але всі церковники вживають саме форму "поганська". В Україні слово "поганський" завжди розуміється в буквальному значенні.

С. ГОРІН: Кожна освічена людина зрозуміє про що йдеться.

А. БОГОРОД: А чи багато у нас освічених? Є люди, які взагалі вважають, що "християнство виникло в Україні тисячу років тому". Чи можу я з такими "освіченими" говорити, що слово "поганський" треба розуміти як "хороший"? І чому юдейська віра може називатися юдейською, а українська Віра обов'язково мусить називатися "поганською"? Колись Карнегі сказав: "Дай собаці погане ім'я, і можеш з чистою совістю його забити".

С. ГОРІН: Конкретніше. Хто конкретно тут вживав слово "поганська віра"?

А. БОГОРОД: Чому Ви намагаєтесь звести до конкретної сьогоденної розмови? Я піднімаю болючу загальну проблему сучасної ідеологічної боротьби, бо мова — це певною мірою ідеологія! Коли було святкування річниця хрещення Русі-України, то голова Всеукраїнського товариства "Просвіта" Павло Мовчан, а також патріарх Філарет та інші оратори наголошували у своїх виступах в засобах масової інформації, що до хрещення українці були "поганцями", а після охрещення нарешті

стали просвітленими духовними людьми. Про давню Українську Віру в християнських церквах досі говорять, як про найбільше зло. Як я можу свою духовну культуру: колядки, шедрівки, купальські пісні, веснянки чи весільну обрядовість, народний танець чи національний одяг називати "поганським", адже все це — наша давня культура, наша предківська Віра.

Нині реабілітовані всі політичні в'язні в Україні, що були засуджені протягом 70 років панування комуністичного режиму, але досі не реабілітована Українська Національна Віра! Праці християнських теологів повчають, як треба нищити духовну культуру українців (згадаємо І. Вишенського, П. Могилу, Ф. Прокоповича, І. Горленка та ін.). В християнських духовних академіях і семінаріях їх досі вивчають, як керівництво до дії.

С. ГОРІН: Не треба згадувати погані сторінки з історії поширення християнства в Україні. Про нищення української Віри і культури (хто кого палив, хто кого нищив) треба говорити дуже обережно...

А. БОГОРОД: Може й про те, як комуністи руйнували християнські церкви говорити не треба? І про те, як вони нищили українських церковників? Я зараз нікого не звинувачую, я піднімаю болючу проблему взаємин християнства і місцевої української релігії. Коли я чую про відродження в Україні християнства, то для мене, язичника, це означає остаточне знищення моєї давньої української віри. Мій виступ може комусь не подобатися, але мовчати в часи, коли всі говорять про свободу совісті, просто не порядно. Якби тут зібралися представники тільки християнських конфесій, то цей круглий стіл можливо вирішував би проблему об'єднання всіх християнських церков в одну християнську церкву. Тут би ніхто не пояснював, як він розуміє Бога, скількома пальцями треба хреститися... Один Бог, одна Біблія — проблем ніяких!..

С. ГОРІН: Правильно ви говорите...

А. БОГОРОД: Але серед нас є сповідники буддизму, українські язичники, крішнаїти, юдеї, тому питання об'єднання церков — не є загальною темою, яку б ми всі вирішували.

Коли патріарх Метислав приїхав у Пирогове на свято Купайла, його запитали: "Християнський священник на язичницькому святі — як це зрозуміти?" Він спокійно відповів, що Купайло стало зви-

чайною забавою людей і вже не є релігійним язичницьким обрядом. Але нині наша Громада ставить перед собою завдання повернути саме релігійний статус українським народним святкам. На наш погляд, саме це дасть справжню змогу зберегти українську духовність, врятувати її від сценічних спотворень, які ведуть до вихолощення будь-якого духовного змісту. Адже нині все частіше у мистецьких колах можна спостерігати поділ пісень на "українські народні" і "українські духовні". Складається враження, що народна пісня вже стала "бездуховною". Забувають, що обрядова народна пісня є в першу чергу духовною (релігійною), а так звана "духовна" (тобто церковно-християнська) вже не є українською. Всі ці акценти треба уточнювати, а історичні помилки треба виправляти. А поки що є книга, яка буде роз'єднувати завжди.

С. ГОРІН: Так що, її знищити, чи заборонити?

РЕПЛІКА ІЗ ЗАЛИ: Давайте звернемося до християнських церков, щоб вилучили цей розділ із Біблії...

ЗАГАЛЬНИЙ СМІХ.

А. БОГОРОД: Якби Українські Язичники записали щось подібне у своєму Волховнику, то у нас не тільки б вилучили цей розділ, а й заборонили б саму громаду взагалі, і це вже без жартів.

С. ГОРІН: Одне із головних завдань нашого круглого столу — саме спробувати владнати міжконфесійні відносини. Ніхто не каже, що відразу після цього "столу" всі вийдуть з одним конкретним уявленням про одного єдиного Бога. Але все-таки толерантність мусить бути між сповідниками різних релігій, тим більше, що ви — нова генерація. Давайте спробуємо зрозуміти і вирішити проблеми, які залишилися у нас з минулого.

Записав **Вадим ШАПОШНИК**

ДВА ЮВІЛЕЇ СЛАВЕТНИХ УКРАЇНОК

Галина ЛОЗКО

У грудні 1995 р. виповнюється 420 років з дня народження славетної фундаторки Київського братства, засновниці Київської братської школи Галишки Гулевичівни-Лозчини. А в лютому 1996 року — 125 роковини з дня народження великої української поетеси Лесі Українки. Що єднає ці два імені? Обидві вони віддані патріотки своєї Батьківщини, залюблені в свій народ, рідний край, обидві склали щедрі пожертви на олтар духовної культури України. І Леся і Галишка — дочки чарівного Волинського краю, такого багатого народними традиціями і щирими доброзичливими людьми.

Галишка Гулевичівна-Лозчина — українська меценатка, яка подарувала свою землю і будинок для української школи.

Кераміка. Робота художниці Галини Севрук із серії портретів славетних українок.

... Я йду тихими вуличками Луцька. Ось церква Луцького братства, де, за заповітом, похована Галишка, як і багато інших братчиків. Нині важко знайти сліди давнього кладовища. Сучасний хрест, що встановлений кілька років тому, чиясь дбайлива рука уквітчала вінком з вічнозеленого листя. Тут поєдналось прадавнє, одвічне українське пошанування покійних Родичів і пізніше християнське. Та й сама братська церква, яку називали Хрестовоздвиженською, мала давніше народне найменування — Здвиженська. В язичницькій вірі наших Пращурів Здвиження вважалося святом Вирію, яке відзначали 14 вересня. Це свято — осінні проводи птахів до Вирію, супроводжувалося молитвами до Духів Предків, яким птахи передають звістку від живих родичів, їхніх нащадків. Тремтять зелені листочки на першому зимовому морозі. Чи може, Душа Галишки подає мені знак, що вона тут вічно живе серед своїх любих земляків...

Так, її тут пам'ятають, люблять, шанують. Ось я у Волинському обласному ліцеї-інтернаті природничого профілю. Прекрасний інтер'єр вітальні з мальовничими пейзажами української природи, зимовий сад з басейном і дивовижними рослинами. Тут затишно і приємно. Вражає їдальня — ідеально чиста, білі скатертини, квіти, вишукана сервіровка. І все це для дітей, яких тут називають ліцеїстами. Як все це відрізняється від перевантажених середніх шкіл, що сумно відомі нашим школярам та батькам. Хто ж ці щасливчики, які навчаються в Ліцеї? Розмовляю з ліцеїстами.

Розумні, чемні, з почуттям власної гідності, я б сказала, шляхетні молоді лю-

Будинок Галшки Гулевичівни-Лозчиної, подарований Київському Братству
(реконструкція Юрія Лосицького)

ди. В розмові з директором ліцею пані Марією Іванівною Тарасюк, з'ясувалося, що цей заклад заснований в 1991 році для інтелектуально обдарованих дітей сільської місцевості Волині. Пригадалися рядки із дарчого запису Галшки Гулевичівни 14 жовтня 1615 року: "на школу дітям так шляхетським, яко і міським, і на інший спосіб богоугодного життя". Це означало, що в братській школі могли вчитися всі діти, незалежно від майнового стану їхніх батьків. Головне, щоб це були українські діти, які виявляли бажання вчитися. Дати Україні достойних освічених захисників, які б змогли протидіяти засиллю чужеземних панів з їхніми звичаями, їхньою вірою, їхньою чужою латинською наукою — таку мету ставила Галшка. Заради цього не пошкодувала вона коштів і власного будинку в Києві, подарованого їй чоловіком Степаном Лозком. І нині стоїть у Києві на вулиці Григорія Сковороди цей

старовинний будинок. Нема тільки музею Галшки, жінки, яка поклала початок першої української академії... Хтось уперто переконує, що тут була всього лише поварня (трапезна). Ці "добродії" пропонують архітекторам зробити печі, встановити казани, як то зробив Петро Могила, коли перетворив будинок Галшки в Трапезну Святодухівської церкви. Пам'ятку українського духу вперто намагаються перетворити в музей попівського "чревоугодія"...

Отож пишу це для своїх знайомих Волинських ліцеїстів, які вже збирають матеріали до музею славетної землячки. Вірю, що вони достойно вшанують 420-літній ювілей Галшки Гулевичівни-Лозко. Хіба не про таку школу мріяла Галшка? Ким би не стали наші ліцеїсти в майбутньому — вченими, педагогами, лікарями, інженерами — вірю, що свою діяльність вони спрямують на користь Україні, її зміцненню і процвітанню. Уже нині вони є переможцями багатьох конкурсів і олімпіад, як Всеукраїнських, так і міжнародних. Учні ліцею були учасниками IV Міжнародної конференції юних вчених у м. Варні (Болгарія) і за результатами були занесені до програми ЮНЕСКО "Обдаровані діти Європи".

За всім цим стоїть копітка щоденна праця всього педагогічного колективу і самих ліцеїстів. А ще творча співпраця з Волинським державним університетом ім. Лесі Українки. Навчання і виховання дітей поставлене справді на науковий рівень. Директора ліцею пані Тарасюк у Луцьку знають всі: "наша Марія Іванівна" — так шанобливо називають цю невтомну жінку, яка й справді продовжує справу Галшки. Тому й хочуть її вихованці, щоб ліцей носив ім'я Галшки Гулевичівни — славетної меценатки і великої патріотки. Хай це буде перший навчальний заклад її імені!

...Тут, у Луцьку вони поруч: пам'ять про Галшку і пам'ять про Лесю. На одній вулиці, що веде до Замку, будинок Гулевичів, де мешкали її родичі, і будинок Косачів, у якому вони проживали недовго, переселившись згодом у садибу біля річки. В будинку на вул. Костьольній були довгі коридори з хрестовими склепіннями, з нішами, в яких стояли статуї "святих", сиділи ченці. Маленька Леся не любила кольорових статуй, тому "намагалася пройти коридором, не дивлячись на них". А от руїни Луцького замку вабили Лесю своєю таємничістю, стародавністю — тут вона разом з міськими дітьми влаштувала різні ігри та розваги. Саме в цьому

замку кілька століть тому збиралися Луцькі братчики, серед яких була й Галшка Гулевичівна. Враження дитячих літ Лесиною "отрочества", як вона писала пізніше, відображені нею у вірші "Віче" (1901 р.):

*В дворі старого замчища руїни
Зібрались ми на віче...
... Таємне товариство
Ми заклали, і ніхто з "великих"
До нього доступу не мусив мати.
Зложили всі обітницю в роцисту
Ховати таємницю до загину.*

Волинські враження увійшли в творчість Лесі, ставши цінними перлинами її поетичного доробку та фольклористичних студій. У волинському лісі в місячну ніч "мрія" Лесі загадкова Мавка, яка "зчарувала" її на весь вік. Саме тут серед простого народу знайшла Леся витoki своєї "Лісової пісні", тут вона записала кілька десятків обрядових пісень. У праці "Купала на Волині" Леся писала: "Записані мною і подані тут — волинські купальські пісні — се матеріал настільки цікавий, що варто було б їх науково обробити. Не маючи тепер на се часу і спромоги, подаю їх так, щоб не лежали даремне, а послужили би для розширення поля при спеціальних студіях над нашими обрядовими піснями. При піснях я записала мотиви, до них належні, бо вважаю, що записати пісню без мотива значить зробити тільки половину справи, тим більше, що по мотивах обрядових пісень можна уважати часом, на скільки є стародавня яка пісня".² Бачимо, як серйозно ставилася Леся до цих пам'яток народної віри. Саме на Волині, під час другого перебування в Луцьку, Леся Українка перекладала гімни Рігведи, які подала як ілюстративний матеріал до підручника "Стародавня історія східних народів" (1890-91 рр.), написаного нею для навчання молодших сестер. Що надихнуло Лесю до цих перекладів? Чи не в українських колядках чула подібні мотиви, споріднені з ведійським світобаченням? В одному з гімнів співається:

*Як не було ще нічого: буття й небуття,
ні етеру, ні неба,
Що покривало усе те, чого не було ще?
Де було скрито таємне? У хвилях? В безодні?*³

Порівняймо колядку з Північної Буковини:

*Як ще не було початку світа,
То ще не було неба, ні землі,⁴
А лишень було широке море...*

Лесезнавці з Волинського державного університету зібрали багатий доробок до музею Лесі Українки. З якою гордістю розповідає декан факультету україністики Олександр Опанасович Рисак про кожен експонат, кожен книжку! Поруч з музеєм — виставка декоративно-прикладного мистецтва: вишивки, ткацтво, кераміка — все це зроблене руками студентів. Не дарма на факультеті введено спеціалізацію народознавство, яку зможуть отримати українські філологи. В університеті є для цього всі можливості.

Хай щастить Вам, дорогі Волиняни!

Про інші цікаві волинські зустрічі ми оповімо в наступних числах нашого часопису. Воїстину, багата талантами наша Українська Земля!

Леся Українка, фото 1888 р.

¹ За книгою: Ошуркевич О.Ф. Найрідніший рідний край — Волинь. — Львів, 1991. — С. 12-16.

² Леся Українка. Твори в п'яти томах. — К., 1954. — Т. IV. — С. 464.

³ там же, С. 283.

⁴ Золотослов. Поетичний космос Давньої Русі. — К., 1988. — С. 48.

С В А Р О Г

З праць Володимира Шаяна "Аналіза Влес Книги"
та "Найвище Світло"

(Віра Предків Наших. — Гамільтон, Канада. — 1987. — С. 99-104, 153-156).

Про Сварога я написав окрему працю, п. з. "Найвище Світло" (Студія про Сварога і Хорса) ще перед тим, заки я познайомився із текстом Книги Велеса. Тут мушу відіслати моїх читачів до докладного читання цієї праці, як передумову розуміння того, що пишу тут сьогодні.

У цій праці, на основі мовних критеріїв порівняльного мовознавства як теж вірознавства, я датую назву і культ Сварога як найстарше і найвище Божество індоєвропейських народів.

Я не повинен був бути здивований, коли прочитав таке блискуче підтвердження моїх наукових висновків у тексті Книги Велеса, бо ж я був твердо переконаний в обоснованості й правильності моїх стверджень. А все ж я зазнав дивного духового потрясення, коли відчитав це й в інших місцях Книги Велеса.

Триголове Божество стрічаємо на ґрунті іконографії Кельтів. Кельти були в Україні.

Наш текст стверджує, що вчення "Триглава" постало в Україні у перших словах Дощечки 11А "Се ви були перші, які поклонялися Триглаву і звідси здобули славу".

Отже, це велике вчення, яке підняло на вищий рівень релігійне відчуття Божеств і вчинило цілий спір, про так зв.

"єдинобожжя" і "многобожжя", — безмістовним.

Єдинобожжя залишилося упрощеною людиноподібною думкою, грубим перенесенням людської уяви про одного обмеженого чоловіка, от як володаря або тирана на небесах у безмежно складний і многогранний Всесвіт.

Правдиве поглиблення вчення про Бога починається там, де кінчається наука вузької думки та уявлення про Бога як чоловікоподібну істоту, або по-грецькому т. зв. "антропоморфічну" суть Божества.

Суперечність в цілій історії людства між єдинобожжям і многобожжям тут раз назавжди вирішена і розв'язана на нижчому рівні пізнання. На жаль, ця думка вимагає теж вищого рівня здібности пізнання та вникнення в природу світу.

Ми пізнаємо з'явища одною гранню, доцільністю і придатністю для нашого світу уяви про Космос. Направду ж, кожне з'явище світу є многогранне і многопроявне. Тим більше всеобіймаюче розуміння істоти Бога.

Єдинобожжя вимагає поняття світу як двоподільного на Бога і т. зв. "матеріальний світ". Тоді, як для наших предків СВІТ був єдиною цілістю, але саме многопроявною і многоназивною.

* Зрозуміємо це краще саме з учення Книги Велеса.

Послухаймо тільки та задумаймося глибоко...

СВАРОГ — ЦЕ ДІД БОЖИЙ

Він усьому Божеському родові начальником, себто "началом", у мові філософії "праначалом", основою основ і прапричиною, "Бог — це початок" — навчав наш рідний філософ Сковорода. В образований спосіб змальовує це наш Віщун як "всякому родові Вічне Джерело".

Вічне Джерело, з якого випливає все, що існує. Впливає постійно та утримується постійно його Живучою Водою.

"Вічне Джерело, яке тече влітку, а взимі ніколи не замерзає". Простий, але глибокий та вірний образ природи Сварога.

Але зараз наш Віщун додає, що мова тут не просто про якийсь людське, світове джерело, як на степу чи серед поселення.

Це Джерело Живої Води, себто Божественної, Таємної Сили, яка творить вічно, живить вічно та вічно удержує щільний Всесвіт.

"І ми живемо, п'ючи ту Живу Воду, доки як і все до нього увійдемо".

Модерна наука говорила б тут тільки іншим образом. Вона вчила б про преріжні види випромінювання однієї Божественної Духовної Сили, яка далі проявляється у всій творчій многогранності та многопроявності світу.

Вона розвивала б це вчення на прикладах, як це: один промінь бачимо у сімох видах і перелічених дальших мішаннях цих видів.

Один видимий промінь має в собі ще багато невідомих видів існування. Все, що є многовидністю соняшної енергії. Але ця соняшна енергія — це для неї (науки) знову: щось позбавлене творчої духовності істоти Бога.

А тут наш Віщун виразно вчить, що все походить від його Божественної істоти і все до нього повернеться. Джерело не тільки поетичне порівняння для легкого розуміння Божественної природи, яку нам неможливо обняти ні нашими зміслами, ні методами науки, ні навіть розумуванням.

Все, що існує, походить з якогось вже існуючого "живця".

Але Сварог — це Живець для всіх Живців. Все, що походить від Сварога, тече від "його власного Живця".

Вернім до образу, який бачили наші Предки. Джерелом і жителем Життя була для них Вода. Добре наводнення

теренів Русі-України як лісостепу, так і лісової полоси було головною життєдайною силою цих теренів старинного населення. Добре наводнення давало ті чудесні трави у полосі Дніпра, про які так поетично писав Геродот.

Соковиті буйні трави дозволяли утримувати буйні череди корів і коней, яких життя неможливе без широких теренів випасання.

Бог Мітра в Авесті величається як "утругайяойті", себто Володар широких пасовищ. Тому ішла боротьба за ці життєдайні степи Русі-України. Тому любили ці терени наші Прапредки.

Але тут у розумінні істоти Найвишого Божества Сварога життєдайна вода українських земель ужита тільки як образ, як метафора.

Мова тут не про звичайну воду, але про Живу Воду.

Поняття Живої Води стрічаємо в народній мітології та переказах. Вона сіллює порубаного мертвого та привертає йому життя. Цією водою Валькірії германської мітології оживлювали побоєвище, щоб побиті герої могли далі жити і пирувати у Вальгалі.

ПЕРУН

Тут переходимо до розгляду істоти Перуна даної нам у Книзі Велеса.

"І ми живемо, п'ючи ту живу Воду, доки як і все до нього (себто Сварога) увійдемо, до лук і гаїв райських і до Бога Перуна Громовержця, Бога Війн і Боротьби".

Увійти до небес Сварога — це і є те саме, що увійти до Бога Перуна. Вже тут, а далі ще виразніше стверджується Всеєдність Перуна з Сварогом. Він єдиний з ним, а разом з тим він ріжний у його проявленні у Всесвіті. А саме:

"Про нього ми речемо, що він не перстає обертати Колесо Живучого Явлення. Він (Перун) веде нас на праву дорогу до боротьби та тризнування великого".

Убитий воїн оживає і пробуджується до нового життя у Синьому Сварозі. І тут він живе з усіма своїми братами та друзями воїна. Сварог вітає їх і радіє ними як рідними синами. Він так і звертається до них рідним словом: "Сину!".

Разом з ним вітає їх любовно і дружньо сам Перун і приймає їх до "Полку Перуна". Слово "ПОЛК" у староукраїнській мові означає все Воїнство разом, сьогодні Армію, а також боевий похід і саме боро-

тьбу. Звідси "Слово о Полку Ігореві" включає в свою назву всі ті значення слова "Полк". Я переклав це слово оригіналу як "Воїнство".

Отже вічно живе Полк Перуна у Сварозі. Там всі хоробрі і праведні вічно перебувають. Там вітає їх теж Матір-Слава, що з її істотою стрінемося далі.

Грудка землі, яку встромив лицар до рани на грудях, пробуючи затримати кров, що спливала у землю з його смертельної рани, ця грудка Землі — це його карта вступу до неба. Смерть за Рідну Країну освячує його Безсмертного Духа. Щобільше, саме така смерть і його життя, як вільного сина свого народу, дає йому Безсмертя Душі. Душа раба остається рабською після смерті і належить до свого рабовласника.

І знову вчення потрясаючої Духової Сили.

Грудка землі з кров'ю лицаря — це є Духова Сила, що дасть йому Славу, Святість і Безсмертність.

Він удостаюється "Чину Перуна" після смерті, і ця грудка Землі забезпечить йому перебування у Синьому Сварозі разом з його преулюбленим Богом Воїнства Перуном.

Орден Перуна існує вічно у Сварозі. А Перун, як навчимося далі, це те саме, що Сварог. Це те саме, що Сині Небеса. Це тільки різні назви і прояви тієї самої Божественної Істоти і Праєдності Всесвіту.

ПРО СЛОВО "СВАР"

Слово "СВАР" є священним звуком і словом. Одним із трьох найсвятіших. Оце найважливіше і перше ствердження із цілої санскритської філології.

Це слово священне і таємне. Найвищі — уже безсловні і безпоняттєві — таїнства мудрости у трьох словах чи звуках замкнені, — у трьох найвищих слово-символах.

Із них "Свар" виголошується після інтонаційного і містичного звука "ОМ" — перед кожною ранньою молитвою, кожного брагмана. Це слово пробуджує в його свідомості цілий комплекс значень і слів, і символів, і образів, і пізнань, що в ньому містяться. Воно ж таке міцне, таке велике, таке високе і потужне. Боюся навіть, чи пишучи про нього "світську" або т. зв. "наукову працю", чи я не чиню святотатства.

Однак, мабуть час дозволяє на цю сміливість. Хай воно заговорить до нас хоч частиною свого змісту. Хоч тією части-

ною, що не є предметом Знання Таємного.

Отже, до "чистої" філології. До науки.

Слово "Свар" означає за текстами і за їх дійсним у словниках потвердженням, цебто за його "науковим" значенням наступне:

1. Ясний простір угорі, отже НЕБО.

2. Небо як перебування Блажених Духів і Богів.

3. Отже, Найвище Небо, — (не світлий простір нижчих шарів повітря, хмар, вітрів і громів, як теж вогню і вогнів, не простір Дня-Днів — під ним). Небо як копула Дня, ясного простору Дня.

СВАР — це Найвище Небо.

4. Отже, Найвище Небо Асурів, цебто Найвище Небо Божеських, безтілесних Духів. Асурою зветься теж сам ВАРУНА. Тут пригадаємо, що це слово — Асура — звучить в Авесті Агура і його стрічаємо в назві Найвищого Божества — Найвищого і Єдиного-АГУРА-МАЗДИ. (Тут не можемо входити в дальшу аналізу і історію слова АСУРА і АГУРА, яке в процесі творення та історії релігій набрало там ще інших значень. Тут воно ужите в одному із найстарших своїх значень. Відноситься — це підкреслюю — до Варуни, одного із найстарших Божеств у Ригведі, — Божества найвищої духової поваги).

5. Слово СВАР, як Найвище Небо, набрало також — зокрема в астрології (а це наука наук у старовині) — технічного значення, як от: Небесний Простір, сегмент Неба поміж зодіаковим поясом, в якому кружляє Сонце і Плянети, і поміж Полярною Зорею. Отже, це — Найвище Небо в дослівному і технічному значенні цього слова. Для яснішого образу цього значення подаю діаграму для зони близько 45-го степеня північної географічної ширини.

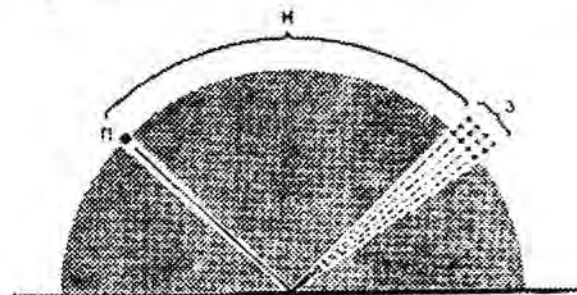

Схема круговиду:

П — Полярна Зоря.

З — Пояс Зодіаку, в якому рухаються сонце й планети.

Н — Простір Неба між Полярною Зорею і Зодіаком, цебто місцем доріг Сонця на небі, отже — технічно — Найвище Небо для ока людського, як теж для спостережень астролога.

Це дуже важливе значення для нашого досліду. Мусимо над ним зупинитися.

Сонце, як відомо, не досягає zenіту в наших поміркованих зонах на північній півкулі. Його висота на небі зумовлена степенем географічної ширини та порою року, цебто нахиленням земної осі до екліптики.

Отже, Сонце не є Найвищим Небом. Воно рухається, змінює своє місце на небі — як інших сім планет, що їх відкриють потім.

Але ж навіть для голого ока Вішуна, що мав обов'язок творити річний календар, було ясним, що сонце не займає найвишого місця на небесах. Тому Сонце чи Бог Сонця буде — як це вивчимо далі — Сином Сварога, цебто Сварожичем. Сином не у людиноподібному уявленні про Божество, за зразком якоїсь людської родини, але сином у розумінні еманції, цебто вилонювання Світла Сонця із його ще вищого Світлотворчого начала. Сонце виринає із Світу Світла, із Небес Сварога, із Небес — дослівно в числі mnogім.

Найрідніша дитина Вічного Світла, наш найрідніший Батько, якого ми є внуками.

Найвище Небо — це Космічний простір, який рисується над ними між зоною сонця і Полярною зорею.

Але ж відмітьмо рішуче, що така обсервація Небес можлива тільки в наших зонах, приблизно між 40 градусів до 60 градусів. На рівнику сонце досягає zenіту.

Воно там не було б Сином Найвишого Неба — Сварожичем.

Але продовжуємо наш розгляд значень слова "СВАР".

6. У значенні Найвишого Неба — це третій Світ, — світ потойбічний у значенні метафізики і теології. Отже, це небеса в релігійному значенні слова як місце перебування душ і духів і, звичайно, самих Богів. Це, отже, Небеса Сварога, але й ВІН САМ рівночасно.

7. Слово "СВАР" є рівночасно дієслівним коренем чи просто дієсловом, що значить: "світити, блистати, бути ясним, яснити". Звідси теж той сам дієслівний корінь уживається в іменниковому значенні, як от:

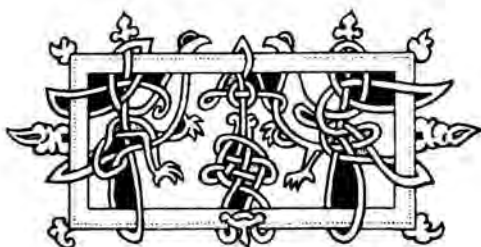
8. Світло, отже, аж тут і Сонце як світло. За це Світло-Сонце боряться Божове для людей, щоб могли вони існувати.

9. Отже, також: Вільне, Радісне існування.

Отже, тут кінчимо із словниками. Отже СВІТ як СВІТЛО, як РАДІСТЬ і СВЯЩЕННІСТЬ ІСНУВАННЯ так, як це розуміли наші предки і так, як розумітиме СВІТЛО-СВІТ українська національна філософія і віра, а за нею ціле майбутнє людство.

Світло і Радість як дійсність Світло-Світла. Це праосновне поняття дає нам теж ключ до зрозуміння душі наших прапредків і прапредків наших братньококровних народів, що ставлять себе на боці Світла як сини Світла.

Основну, вічну і метафізичну основу Всесвіту вбачали й відчували вони у світлому, радісному, вільному існуванні Світу як світла.

РУСЬ І ВІЗАНТІЯ

З праці Володимира Шаяна "Аналіза Влес книги"
(Віра Предків Наших. — Гамільтон, Канада. — 1987. — С. 89-91).

В Україну християнізм прийшов уже сформований та озброєний добре виробленими методами боротьби, знищування та підмінювання.

БУВ ЦЕ ЧАС НАЙБІЛЬШОЇ ТЕМНОТИ І НЕТЕРПИМОСТІ ХРИСТИЯНІЗМУ. У Візантійській імперії розклад моральний шануючих імперських родів і верхівки дається порівняти хіба до історії римських єпископів, себто папів того часу.

Все назовні Візантійська імперія була повна блиску і сили таємних військ, а її церковні обряди імпонували величавістю, в роді катавасій як теж церемоній... При слухняності цієї церкви державним інтересам імператорів могло здаватися Володимирові Великому, що християнська церква стане вірним знаряддям монархії закріплення величі і слави серед оточення переможного християнізму в сусідніх державах. Крім того, ці довколишні держави загрожували війнами для "навернення". Зокрема "Свята Римська Держава Німецької Нації", яка в добу Володимира сягала по закріплення своєї влади над християнізованою вже в тому часі Польщею. Володимирові не могли бути невідомі ті безоглядні методи "навернення", якими були винищені мільйони слав'янського населення на Захід від Лаби... В такому стані міжнародної політики Володимир сподівався, що прийняття християнізму могло бути корисним для його держави, якої велич після подвигів його батька Святослава хотів він закріпити, ро-

збудувати й утвердити централізацію довкруги державницької, монархічної династії.

Не можу тут аналізувати історичних подробиць цього процесу, назагал відомого совісним історикам. Зокрема в нашому столітті стрічаємо безліч праць, які відважно і правдиво показують сьогодні справжнє обличчя християнізму в історії. Хоч тільки відмітити ту окрему ріжницю в часі і способі прийняття християнізму саме з Візантії.

Стара Українська Віра поширена на просторах від Балтійського моря до Греції і від Лаби до Оки і Волги, чи ще далі на Схід, не мала централізованого апарату своєї духовної ієрархії. Роди, племена княжої держави мали своїх жерців і волхвів, які утримували віру природною вірністю традиції при свободі місцевих відмін чи власних культів своїх Божеств. Але були загальні основи цієї Віри, поширеної зокрема сильно і широко в часі найширшого старослов'янського розселення, яке в сьомому столітті досягає свого максимального розпросторення.

Ці племена, народи і князівства, зокрема на півдні Русі-України вважали Візантію своїм найнебезпечнішим ворогом, який загороджував їм доступ до життєвих просторів над Руським морем, використовуючи свою монополію у торгівлі, встановлюючи ціни і мита на такі необхідні продукти як сіль чи одягові матеріали. Крім того, Візантія була зненави-

дженим "людоловом" як невільників, так і наємних жовнірів з Русі-України.

Знаємо з договору Ігоря з Візантією, що вона не дозволяла поселятися над Руським морем навіть риболовам на зиму, щоб не допустити до заселення побережжя Русичами.

Отже нарід і ціле населення півдня Русі-України мали інші думки про Візантію та її місію "християнізму", як політичні міркування Володимира. Крім того, природний гін до збереження своєї рідної Віри як духової підстави самого існування народу збуджував саме на цих теренах найсильніший спротив проти християнізму. Це були безмежні, але ще не закріплені великодержавною централізацією Києва простори над Дністром, Богом, Дніпром і Волгою.

Саме на цих просторах споконвічна боротьба поміж населенням цих територій з їх князівствами проти постійного натиску кочовиків зі Сходу та грецької експансії в Причорномор'я.

У книзі Велеса стрінемося з невідомим в офіційних історіях ствердженням, що Аскольд і Дир, будучи чужими князями-узурпаторами в Києві, прийняли в Греції християнство та пробуючи накинати його Київ, були вбиті громадянами Києва саме за цю спробу заведення чужої віри у столиці старинної Русі-України. І хоч ця перша спроба накинати Русі-Україні християнізм скінчилась невдачею, вона стала рівночасно алармом для країни, осторогою, що така спроба може повторитися. В такій історичній ситуації за Олега чи Ігоря постала потреба оборони старої предківської ВІРИ перед дійсною вже заг-

розою християнізації з боку Візантії, яка вживала цю свою буцімто культуносною місію в першу чергу для зламання духового спротиву проти рівночасної загарбницької колонізації.

До часу грецької інвазії не було потреби в писаній апології Рідної ВІРИ. ВІРА предків існувала споконвіку. ВІРА не потребувала писаних чи проголошених догматів. Вона існувала у вільному, але сильно закріпленому культурі і традиції, глибоко вкоренілому в душі і житті народу правдоподібно протягом тисячоліття.

Отже Книга Велеса — це перша тепер відкрита і блискуча оборона ВІРИ ПРЕДКІВ, а рівночасно заклик до рішучої боротьби перед загрозою поневолення України з боку Візантії. Дошечка 6-а Книги Велеса чудово формулює думку наших предків про справжню суть християнізму: "А ГРЕКИ, ХОТЯЧИ ОХРЕСТИТИ НАС, АБИ МИ ЗАБУЛИ СВОЇХ БОГІВ, СПОДІВАЛИСЯ, ЩО В ТАКИЙ СПОСІБ ВОНИ НАВЕРНУТЬ НАС ДО СЕБЕ ТА ЗРОБЛЯТЬ З НАС СВОЇХ НЕВІЛЬНИКІВ".

Боротьба проти грецької інвазії має статися через об'єднання всіх руських племен і князівств ще народньо-племінного типу під владою Києва, який тут є символом і дійсним проводом місії оборони, видимою святинею цієї народньої єдності, а рівночасно — це осередок та столиця Великої Держави.

Книга Велеса це, отже, перш за все ідеологія величі Києва, як Князя всім Князям і народам слав'янського розселення по незмірених просторах Великодержавної Русі-України.

ЯК ЗАРАДИТИ ПОГАНИМ ПРИКМЕТАМ?

У народі кажуть: "Нема таких чар, яких не можна було б відробити". Розвинута уява наших Предків з давніх давен сформувалась в багату систему символів і прикмет. Кожен предмет, явище чи істота несли свою смислову символіку. Намагання вберегти себе від недобрих прикмет породило і дивовижну різноманітність магичних оберегів та обрядодій, спрямованих на знешкодження злих сил, запобігання лиха тощо. Деякі з них існують і досі. Радимо випробувати їхню магичну силу.

1. Якщо ЧОРНОРИЗЕЦЬ або ЧЕРНИЦЯ перейде дорогу, чи йтеме на-

зустріч. Як негативну прикмету подав літописець: "Хіба се не по-язичницьки ми живемо, якщо в стрічу віримо? Адже якщо хтось зустріне чорноризця, або вепра-одинця, або свиню, то вертається". Щоб запобігти поганому наслідку, який має спричинити така зустріч, знахарки (відунки) радять тричі сплюнути через ліве плече і сміливо рушати далі — слина має магичний вплив на злі сили.

2. Якщо КІТ перебіжить дорогу. Зверніть увагу, з якого боку: в "пазуху" — добра прикмета, буде прибуток. Якщо "з пазухи" — втрата або збитки. Для чоловіків "у пазуху" означає справа наліво. Якщо таке сталося, пропустить вперед

жінку, бо в жінок пазуха відкривається зліва направо.

3. Якщо Вам перейдуть дорогу з ПОРОЖНІМ ВІДРОМ. У давнину таких людей, які переходили з порожніми відрами, піддавали громадському осуду. Кожен знав правило народної етики: якщо йдеш з порожнім відром, зачекай, поки пройде стрічна людина, щоб не зашкодити їй. Адже порожнє відро — символ спустошення і невдачі. Нині, на жаль, трапляється таке часто, особливо в містах, де вже відбувся відрив людей від предківської етики й моралі. Якщо вирушаєте на базар, чи де-інде з відром, покладіть в нього хоч газету, гаманець чи торбину — це вбереже вас від зворотньої магії. Адже, знахарки вчать: якщо вам перейшли дорогу з порожнім відром, промовте "Пусте — на твою голову". Отже, зло повертається туди, звідки прийшло. Дівка, яка не впильнує, щоб у хаті не стояли порожні відра, буде нещаслива.

4. Така словесна (науковий термін "вербальна") магія застосовується і тоді, коли ВОРОН КАРКАЄ або КУРКА КУКУРКАЄ: "Кар! — на твою голову!", "Кукуруку! — на твою голову!" Якщо ж СОРОКА СТРЕКОЧЕ, то кажуть: "Якщо кажеш добру вість — хай тобі золотий хвіст, а як лиху — то щоб і той обліз!"

5. Якщо вам услід метуть ВІНИКОМ чи МІТЛОЮ. Людина з мітлою має негативну символіку: вважають, якщо дівчину обметуть навколо, вона не вийде заміж; замітання сліду означає відбирати в людини щось (її власність, здоров'я, уміння тощо). В таких випадках кажемо: "Мое — при мені й залишиться". Мітла може вис-

тупати і оберегом, якщо в певний день на світанку обмести хату чи подвір'я, щоб захистити своє житло від зла (особливо в сонячні свята весняного циклу "Кола Сварожого").

Ви почуватимете себе впевнено, якщо матимете при собі який-небудь оберіг: з рослин, тварин, речовин та ін. Це може бути зубок часнику, полин, шматок розбитого блискавкою дерева, мак, осика, зуби чи ікла кабана, "Перунові стріли", камінці, попіл з Купайлиці, освячена крейда, сіль. Велику силу мають наші українські вишивки, особливо китиці, якими зав'язують комір сорочки — це справжній язичницький науз. Від уроків чи пристріту радимо носити червоні пояски, стрічки, просто червону нитку, обмотану навколо пальця чи руки. Такими нитками оберігають також і домашню худобу, наприклад, корові зав'язують ріг червоною ниткою, а також городні чи садові рослини можна вберегти від зурочення, пов'язавши червоний шнурок. Магічну силу мають і зображення, наприклад — "око" від уроків, лунниця (місяць) — жіночий оберіг, що використовувався в шлюбних ритуалах, маленькі металеві чи дерев'яні ложечки й ножички також обереги. Звук і світло — кращі обереги від чаклунства, відомі й ритуальні дзвіночки, "шумні" сережки, дзеркальця, які носили жінки Київської Русі, і які можуть згодитися і сучасним українкам.

Виберіть свій оберіг, з яким почуватимете себе впевнено і надійно захищеними. В разі несподіваної небезпеки, згадайте, що ви — Дажбожі Онуки, і наші Рідні Боги дадуть вам силу і міцність.

В. Зореслава

ЯЗИЧНИЦЬКІ ОБЕРЕГИ

(Із книги: Рыбаков Б. Язычество Древней Руси. — М., 1988. — С. 540-548, переклад Світояра).

Даючи загальні відомості про руські курганні амулети в 1951 р. я назвав їх "язичницькими письменами". Подальша розробка цієї теми, до якої приєдналися інші дослідники (В. М. Василенко, В. В. Седов та ін.), показала правомірність такого визначення: якщо окремий предмет позначав якесь одиничне поняття, що відповідало слову в людській мові, то комплекс предметів позначав вже цілий вираз (мал. 1). Пояснюю це прикладом. Серед різноманітних комплектів амулетів-оберегів, які носили на грудях коло серця, є набори, скріплені металевими ланцюжками і підвішені до напівкруглої дужки, що гарантувало цілісність комплексу. Візьмемо один з таких комплексів, вибравши найповніший.

До округленої дужки на литих ланцюжках прикріплені такі предмети: пташка, ложка, пилкоподібний предмет, що є спрощеним зображенням щелепи хижака, ключ. Наявність двох ложок одразу означає, що ми маємо справу з двома особами, яким висловлюються побажання бути ситими. Ложка як символ ситості і ширше — добробуту взагалі, добре відома в руському фольклорі.

Амулет-талісман призначався молодцям, двом людям, що вступали в шлюб. Відомо, що молодих жінок (навіть одружених) часто ховали в їхньому весільному вбранні з усіма прикрасами і оберегами. Весілля, вихід дівчини з-під покровительства рідного дому, своїх дідів-предків у чужу сім'ю молодого, завжди був обставлений численною кількістю обрядів, заклинань, особливих деталей одягу. Цілковито природно подібні набори амулетів розцінювали не як прикраси, а як опредмечені заклинання: "Будьте завжди ситі!" Пташка дуже часто є символом сім'ї, родини. Тому до нашого часу побутує вираз: "родинне гніздо".

Мал. 1. Амулети — обереги з символами захисту і добробуту.

Символіка ключа елементарна — збереження майна новоствореної сім'ї. Щелепа хижака також не викликає сумніву. Ще в кам'яному віці люди носили як амулети просверлені зуби і кігті хижаків; вони повинні були відганяти від людини всяке зло.

Всі предмети даного набору передають такий доброзичливий вислів:

*Хай буде щаслива ваша родина,
Будьте обоє в ситості і добробуті,
Нехай недоторканим буде ваше майно,
Хай щезнуть ваші вороги!*

Заклинання, заговор, звернення в молитві до Богів потрібно виголошувати багаторазово, оскільки "злі вітри" завжди можуть нанести на людину нову напасть, а заклинальний орнамент на одязі — письмена, набір символічних предметів — письмена, які постійно відганяють зло і діють на сили добра, що забезпечують добробут людини (...).

ЛОЖКИ. Цей спрощений символ добробуту зустрічається найчастіше в наборах амулетів у різних поєднаннях з іншими оберегами. Черенок ложки буває зігнутий. Багато ложок орнаментовані, а черенки оздоблені від чаші до петлі плетінкою, в просвітах якої вміщені сонячні знаки — **кружечок з крапкою** в центрі. Сонячних символів завжди сім. Є ложечка, на черенку якої зображений ромб з чотирма крапками посередині, тобто знак Землі (...).

КЛЮЧІ. Ключі-амулети символізують збереженість, недоторканість домашнього майна. За своїм виглядом вони схожі на ключі від шкатулок або скриньок... Для цього виду оберегів свідомо вибрана форма ключа, яким зачиняли цінніше з цінного. Можливо, таким об'єктом чаклунської охорони був вибраний такий предмет, як скринька з прикрасами молодої, наповненими заклинальною силою. Ключики розміром 5-8 см могли бути реальними інструментами для зачинення невеликих скриньок з дорогоцінними прикрасами. Для дівчини, що входила в чужу сім'ю, така скринька була охоронцем її приданого, її особистої власності, яку вона принесла з рідного дому.

ГРЕБІНЬ. Частою знахідкою в системі підвісних оберегів є невеличкі бронзові моделі гребінців. Вони завжди увінчані двома головами тварин (коней), іноді в загальному трактуванні гребінця відчувається щось на зразок контура двоголового орла (за 300-400 років до

появи імперського герба Росії), хоча голови істот не схожі на пташині. Включення зображення гребінця в склад оберегів цілком природне, оскільки цей предмет прямо пов'язаний з гігієною, а отже, із здоров'ям і життям людини. В давніх казках чарівний гребінь в руках героя є могутньою зброєю проти Баби-Яги, яка переслідує його: в критичний момент, коли Яга наздоганяє героя, той кидає гребінь, і перед Ягою виростає дрімучий ліс чи неприступні гори. Побутові гребінці давньої Русі виготовлялися переважно з кістки.

В побутових гребінцях XI-XII ст. ми бачимо парні істоти на верхній частині (два лебеди, два ведмеді та ін.) і майже обов'язково ідеограму води в тому чи іншому обрисі. Вода може бути зображена у вигляді гребенів хвиль або у вигляді звичайної плетінки.

Асоціативний зв'язок гребеня з водою подвійний. З одного боку розчісане волосся або заплетена коса постійно пов'язані зі струменями води і хвилями, з другого — не підлягає сумніву і побутовий зв'язок з миттям голови і розчісуванням волосся. Гребінці в наборах амулетів слід розглядати як гігієнічно-медичний профілактичний оберіг від тих видимих і невидимих носіїв хвороб, яких народ уже тоді визначив як ворогів людини.

ПТАХИ. Птахи серед амулетів зустрічаються трьох видів: одні з них сильно узагальнені, що важко визначити їхню видову належність, інші мають невеличкий гребінець і їх можна прийняти за курей. Лапи майже підігнуті, хвіст обов'язково розпушений — майстер хотів

показати пташку при виконанні сімейного обов'язку, коли вона висиджує яйця. Третій вид пташок — гуси з сонячним циркульним орнаментом або краплеподібними знаками. Якщо набори амулетів є весільними, то зображення домашніх птахів, які висиджують пташенят, цілком зрозумілі. У весільних піснях образи птахів досить поширені.

НОЖІ, ТОПІРЦІ. Серед амулетів є не тільки доброзичливі, такі, як ложка, ключ, пташка чи рибка, але і відлякуючі, які захищають свою володарку від зовнішнього зла. До них належать моделі ножів у піхвах (футлярах), мініатюрні топірці і речі, пов'язані з хижими звірами. Ножі типу "фінок" їхні піхви робилися з кісті; на футлярі звичайно просверлювалися отвори. Можливо, що вони застосовувалися в якихось знахарських процедурах, але, крім того, могли й відлякувати нечисть.

Топірці відтворюють форму реальних робочих сокир, добре відомих з курганних знахідок. Топірці були насаджені на дерев'яні топорища і є то-

Мал. 2. Прикраси з язичницькими символами.

Вгорі зліва — основа підвісок для амулетів з символом землі і небесних оленів.

Внизу — гуси(качки): водоплаваючі птахи символ зв'язку трьох світів (повітря, земля, вода), а отже, зв'язок Богів, Людей, і Предків.

чною моделлю сокири, готової для рубання...

Про зв'язок топірців з господарською діяльністю давньоруських орачів свідчить цікава знахідка на Княжій Горі (на р. Рось); топірець нестандартного типу 6 см завдовжки. Посередині леза є два великих концентричних кола; внутрішній круг перетнутий косим хрестом, між кінцями якого позначені крупні крапки, що є відомою ідеограмою поля, ниви.

На шитку обуха зображений дивовижний рослинний орнамент з позначенням насіння в нижній частині стовбура. Все це добре узгоджується із землеробською підсікою. Правий берег Росі покритий великим лісовим масивом, що існує до наших днів.

Однак, не можна пройти повз одну ознаку: на топірцях обов'язково зображались сонячні знаки (коло з крапкою), що вкривали майже все лезо... Для південних районів Європи взагалі сокира є символом блискавки — Перуна.

Тут очевидно, маємо справу з полісемантизмом, злиттям воедино різних аспектів сприйняття символу. Гадаю, що тут гармонійно злились утилітарно-магічне з міфологіч-

ним, сокира, як первісне знаряддя селянської праці, і топірець — як зброя небесного громовержця (мал. 3).

Мал. 3. Обереги язичницькі: топірці, рисі, щелепи хижаків, ключі, гребені.

ЩЕЛЕПИ ХИЖАКА "ЛЮТИЙ ЗВІР". Стилiзованi щелепи звiрiв у складi амулетiв бувають стилiзованi, або показанi майстром досить натуралiстично: розробленi зуби, чiтко видно iкла, показанi ясна i навiть позначена краплями слина звiра. Срiбнi й бронзовi щелепи i окремi iкла є прямими нащадками амулетiв людей кам'яного вiку iз природних зубiв та кiгтiв хижих звiрiв.

В епоху Київської Русі їм надавалось значення оберегів. Зуби звiра повиннi вiдлякувати ворогiв видимих i невидимих. Поряд з металевими моделями в наборах амулетiв зустрічаються справжнi звiринi зуби i кiгтi.

В деяких давньоруських дiалектах рись називають "лютим звiром", який, наприклад, згадується Володимиром Мономахом, коли рись стрибнула йому в сiдло. Не виключено, що культ рисi походить iз значно давнiших часiв.

Обереги у виглядi рисi, що приготувалася до стрибка, вважаються надiйною охороною. Лютий звiр є найкрупнiшим котячим наших широт i одним iз найсильнiших i сприятних хижакiв руських лiсiв. Перебування рисi на деревах,

стрибки згори вниз могли наближати її до небесних символiв.

Пiдвiски лiсового Лiвобережжя Днiпра дають нам цiкавий синтез денних i нiчних символiв сонця. Тут винахiдники цього синтезу не поставили поряд птаха i коня, а злили їх в одну фантастичну фiгуру з качиним (або взагалi пташиним) тулубом i гордою головою коня з ажурною гривою. Пiдвiски носили на товстих вовняних шнурках.

Сума всiх амулетiв забезпечувала у давньоруських людей по-перше, благополуччя сiм'ї, добробут, по-друге, її безпеку, особливо чiтко позначену в образi "лютого звiра", а потретьє, в комплект амулетiв входив символ вiчного руху сонця над землею i пiд землею. Це перекладається словами: "Хай буде так, поки стоїть бiлий свiт!"

НАШІ ДРУЗІ — МАРІЙСЬКІ ЯЗИЧНИКИ

Сьогодні в гості до нашої редакції завітала пані ЗІНАІДА ЛЕБЕДЄВА — сповідниця рідної язичницької віри народу марі, який зазнав довготривалого московського гніту. Русифікація тяжким ярмом лягла на плечі цього працелюбного доброзичливого народу. Відсутність національних шкіл стала причиною забуття рідної мови, позбавила народ природнього шляху розвитку, стала причиною пригнічення їхньої ментальності. Невеличка "відлига" на початку

XX ст. нагадала народу марі про їхню національну культуру, однак цей паросток був брутально розтоптаний сталініщиною. Після розпаду Радянської імперії, народ марі знову повертається до своїх пращерел. В національних марійських школах знайшло своє втілення органічне поєднання віри і звичаєвості предків з національною освітою підрастаючого покоління.

Пані Зінаїда розповідає про свій шлях до рідної віри марійців на сторінках нашого часопису.

СВОБОДА ДУХУ, НАРОДЖЕНА В УКРАЇНІ

Перша марійська школа-гімназія в столиці республіки Йошкар-Олі. Гімназисти першокласники на уроці культури знайомляться з національними звичаями.

судливій Божеській логіці. І взагалі християнство побудоване в буквальному розумінні на сліпій вірі. Причому чиста добра душа, що живе за законами совісті, навіть не уявляє, як можна спекулювати таким Божим даром як доброта і довірливість. Саме чисту віру віддали в жертву християнству, а народ повернули проти Сонця. Причому саме християнська релігія з її різними гілками сприяє жадливому роздвоєнню особистості. Під впливом постів та церковних обрядів відбувається руйнування психіки. Насправді християнство свідомо чи несвідомо виконує витончену шизофренізацію — спотворення свідомості та світосприйняття людей. І нині, коли так широко рекламують християнство (з усіма його напрямками) — все це є засобами кодування психіки і прямим шляхом до зомбізації населення будь-якої країни. Звичайно, владній верхівці зручно, якщо народ знову перетворюється в слухняну отару. Форми керування людьми змінюються, а нівеляція і знеособлення людей продовжується. Такими людьми легко керувати — безсловесний і бездіяльний натовп...

Така людина вже не цікавиться ні політичними, ні науково-культурними подіями, ця людина не здатна на протест.

Отже, сон такий. Нібито я йду в церкву, і раптом потрапляю в кімнату незнайомої жінки, обличчя якої не бачу. Я намагаюсь розгледіти, куди я потрапила. Дивлюсь у вікно — бачу маківки Андріївської церкви, що в Києві. Виходить, що я опинилась на місці колишнього язичницького капища, що було неподалік сучасного музею Історії України. Тут колись молились і поклонялись своїм Богам язичники-слов'яни. Можна вважати, що це говорить про високий рівень становища язичницької віри. Раптом жінка (її треба розуміти, як Матір Роду) промовила до мене моєю рідною мовою: "Розглядаєш? Ди-

Зберігаються традиції національного марійського одягу.

вись... Дивись... А тепер подивись униз. Бачиш, що там?" Я побачила натовп людей, що заходили в церкву. А люди так далеко внизу, де так темно... І той же голос продовжує: "Бачиш, як там темно? Бачиш, як вони низько?" І далі запитує мене: "Ти йшла в церкву? Навіщо ти туди ходиш, адже це не твоє. Подивись, де вони знаходяться, в якій безодні..." Я, ніби вибачаюсь, кажу: "Я твою мову розумію..." А вона відповідає: "Тому я тобі й говорю". На цьому мій сон обірвався.

Треба сказати, що я, як і більшість моїх земляків була привчена мислити чужою мовою. Повернення до моїх джерел дозволило мені подивитися на все іншими очима і відчутти захист на егрегорному¹ рівні. Оскільки генетично я пов'язана з релігією давнього племені марі — носієм язичницької віри, то, звичайно цей сон не можна назвати випадковістю.

Нащадки оріїв через прозелітів (новонавернених на християнство — слід розуміти "зрадників рідної віри") збилися з праведного шляху. Щоправда, останнім часом піднялася хвиля відновлення і повернення до віри пращурів у багатьох народів, які починають усвідомлювати свою сутність і значимість рідного коріння.

Сьогодні мені близькі культура мого народу, релігія, мова моїх предків. Щоправда, рідну мову я не забувала, але повернулася до неї на іншому рівні. Знала розмовну мову, але читати рідною мовою не вміла. Хіба це не горе мого, та інших народів, які силою історичних обставин змушені були навчатися російською мовою?

В родині до семи років я розмовляла рідною марійською мовою. Уявіть трагедію дитини, яку без підготовки вкинули в чужомовну школу. Тоді не було мови ні про яку рідну культуру, ми вивчали російську літературу, культуру, і всі інші предмети читалися виключно російською. З гіркотою згадалося Шевченкове: "Чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь"...

Примусова русифікація — біда всіх народів, які були відірвані від своїх генетичних коренів. Тому тривалий час я не вміла читати рідною мовою, хоча знала російську, українську і трохи англійську. Один Бог знає, як стискали мою душу сльози відчаю, коли вперше взяла до рук книгу, написану рідною марійською мовою, — о, жаж! не можу читати!... І це рідною, з дитинства знайомою марійською мовою!? Сльози відчаю, сорому, почуття вини перед предками, родом, народом, Богом — все це збурило мої почуття: як же я так жила, не знаючи свого рідного? Почуття втрати, згаяного часу, дало мені поштовх надолужити те, що втрачено, хоча б спробувати.

Сьогодні, звертаючись до Творця, сутність якого українською мовою можна передати

Обрядові страви марійців: шаньга, мелна, когль, тутара.
Діти прилучаються до рідного обряду.

словами Податель Життя, Податель Долі, Вершитель Долі (можлива теологічна паралель Сварог, Дажбог), звертаючись до Матері-Землі, Матері-Води, Матері-Сонця..., вчитуючись в літературні джерела, я трепетно вбираю в себе коштовні залишки рідної культури, намагаюсь напитись із цілощого джерела Мудрості свого народу. Дивуючись і захоплюючись глибиною розуміння моїми предками космічних законів, ключі від яких ми трохи не втратили, я сьогодні дякую Творцеві за таку незвичайну Долю. Дякую за те, що народилася в мальовничій місцевості, в родині трударів, що живуть за законами Совісті, розмовляють мовою

¹ Егрегор — енергетична сила певної релігії, яка впливає тільки на свій етнос.

предків, і як можуть, зберігають їхні звичаї й традиції. А також вдячна за те, що Творець подарував мені можливість приїхати в Україну — Землю Оріїв, де такий благодатний ґрунт, побачити землю, таку багату традиціями, культурою й талантами.

Через українську культуру я навчилася належним чином цінувати культуру мого народу, повернулася до первісно чистої рідної язичницької віри. В цьому величезну роль відіграла українська пісня, яка наблизила мене до мови народу, як українського, так і марійського. Через пісню проявилася усвідомлена любов і повага до народу, землі. Україна багата талантами, а пісня — одна з граней її багатства. Народні обрядові пісні тісно пов'язані з давньою релігією. Вони повертають нас до наших коренів, до пошуку духовних витоків наших пращурів.

Животворна сила обрядової пісні посилає нам космічну енергію, збагачує зарядом життєстверджуючої сили, єднає людську Душу з космосом. При цьому ніби співає душа і тіло. Отже, через пісню людина зміцнює свій власний дух і дух свого народу. Народ може протистояти багатьом негативним моментам у житті, маючи міцний дух. Спів сприяє одночасному очищенню душі від усього наносного, тимчасового, мінливого, а також облагороджує нас. Він ніби підносить людину над щоденною метушнею.

При виконанні ж християнських церковних пісень енергія відходить до іншої егрегорної системи, тобто богові іншого етносу. Тому ця енергія до нас не повертається на чистому рівні енергетики, як це повинно було б статися у випадку гармонії (ладу). Адже за космічним законом люди будь-якої віри запрограмовані на свій егрегор, на свою енергетичну систему, на свого Бога. Тобто люди кожної егрегорної системи на космічно-генетичному рівні запрограмовані на взаємозв'язок між людьми свого етносу, своєю егрегорною системою, Богом свого народу. Гармонія цих відносин може бути повною тоді, коли параметри звукових коливань певної частоти, ритму, тональності, висоти відповідають їхньому генетичному коду. Порушення цих закономірностей негативно впливає на Душу кожної людини і на весь Космос.

Я вдячна БОГОВІ МОГО НАРОДУ, за те, що дав мені можливість відчувати все це на Українській Землі, збагнути те, що єднає мій народ з Вашим.

Зіна ЛЕБЕДЄВА

РЯДКИ З ЛИСТІВ

Пише Вам баба Тетяна з Харківщини, Краснокутський район, село Костянтинівка. Я стара людина, сліпа з поганим зором, дуже мало бачу, прожитих років багато далеко за сімдесят. Народилася і жила при советах, була піонеркою, комсомолкою, а партійною не довелось бути. Релігія запрещалась всі ці роки, але казала мати, що мене хрестили в православній церкві в младенчестві. Зараз Віра відроджується, і треба приставати до якогось берега. В селі немає церкви і ніякої Громади віруючих, молимося, хто як уміє... Кажуть багато течій Рідновірів, треба знати історію наших Предків. Духовної літератури немає і прочитати ніде. В газеті "Слово Ветерана" N 85 середа 25 жовтня 1995 написали в колонці "Українські вісті", що сьогодні на Україні возродилося 67 нових вірувань. Проповідниками їх виступають американські, японські й африканські місіонери... Простягаємо Вам руку єднання, напишіть нам за себе. Будемо дуже і дуже Вам вдячні. З великою повагою і шаную — баба Тетяна і її односельці.

Від редакції.

Шановна Тетяно Панасівно! Дякуємо за цього щирого і мудрого листа. Такі листи дають нам насагу, адже бачимо, що нам є для кого працювати і відроджувати Віру Наших Предків. Ви переконливо показали, що простий український народ є мудрішим і достойнішим за деяких державних мужів, котрі ладні за місіонерські гроші увірувати в будь-яких чужинських богів і, втративши сором, ганьбити своє рідне.

Але ж каже українське прислів'я: "Нащо нам чужого Бога — свій стоїть коло порога!" Дивовижно і радісно, що Ви, маючи такий поважний вік і проживаючи далеко від Києва, знаєте про релігійну ситуацію в Україні краще від наших "великоосвічених" діячів, які мають добрий зір. Дай Вам, Боже, доброго здоров'я і довгого віку!

Ми надсилаємо Вам і Вашим односельцям духовну літературу Рідної Віри, а також всі числа нашого часопису "Сварог".

Хай бережуть Вас Рідні Українські Боги, єдині у Сварозі!

З повагою — Громада Українських Язичників "Православ'я".

Славнозвісного давньоукраїнського поета Бояна називали "Велесовим внуком". Бог Велес, якого найчастіше знають як захисника багатства, покровителя торгівлі, опікуна домашньої худоби, має ще й інші — таємничі здібності як хранитель сакральних знань, магичних слів, покровитель поетів. Недарма, книгу з дубових дощочок прийнято називати Велесовою: "Велесові присвячуємо оцю книгу, Богові нашому, бо в ньому є прибіжище і сила" — так починається 16 дощечка. Рубрика "Велесич" надає свої сторінки поетам-українцям, рідновірам-язичникам минулого і сучасного.

До 125 роковин з дня народження Лесі Українки

РІГ-ВЕДА

Переклади Лесі Українки

ГІМНИ ДО РАННЬОЇ ЗОРІ

(На ранні молитви до неї)

В повіз великий Богині щасливої впряжені коні.
Всі нестерельні Боги посідали в той повіз.
Славна з'явилась Богиня живуча в повітрі,
З лона темноти з'явилась людські оселі красити
З цілого світу найперша встає вона й шле нам здалека
Пишні дари. Народилась Зоря молодая, новая,
Будить створіння, найперше приходить на поклики ранні.
В наші оселі нестерельна Зоря завітала,
Нашу хвалу прийняла в високостях повітря,
Вільна, осяйна іде, щедро сипле розкішні скарби.
Наче дівчина струнка, так, Богине, ідеш Ти
Хутко на наші посланки. Всміхаючись, Ти, молодая,
Линеш раніше від Сонця, осяйнее лоно відкривши.
Наче дівча молоденьке, що мати скупала, така Ти;
Бачим блискучу красу Твого тіла! О, Зоре щаслива!
Ясно палай! Ні одна ще Зоря не була така гарна!

ГІМНИ АГНІ

(Вогню)

Батько всієї родини приносить поданки.
Агні швидко біжить по всім вітті кострища.
Вже не такий Він слабкий, молоденький, як був на початку,
В час, як дві матері його на світ породили.
Хутко Він займе ті гілочки, ще не доткнуті.
Шириться, стелється, кинувсь на гілки найвищі,
Швидше, все швидше... он кинувсь на нижчі знову.
Гляньте, як раптом Агні боговитий змінив свою постать!
Вітром розмаяний, в'ється, тріщить, готить і вирує,
Ділить свій племін, і палить, і чорні сліди полишає.
Мчить наче повіз, червоним племінням вже неба сягає.
Швидко від сяйва його никне темрява, наче ті птахи,
Що поспішають схватись від Сонця упалів.
Вчуй нас, Ти, Боже поданків! Ти маєш прекрасне світло,
Коней прудких, пишній повіз ти маєш!
Мудрий, шасливий Ти, Агні! О, зглянься на наші благання!
О, допродать нас скоріше до щастя й багатства!

ГІМН ДО СОНЦЯ

Сонце святе, що все віда, встає перед поглядом світа,
Коні блискучі несуть його. І перед Сонцем,
Оком світовим, зникають, як злодії, темрява й зорі.
Промені, наче палкі вогні, освіжили живучих.
Сурія, прудкий їздець! Ти нам світло приносиш,
Сявом небо сповняєш! Перед Богами Ти сходиш,
Перед людьми, перед небом, всі бачать Тебе і дивують.
Ти очищаєш, від лиха борониш! Ти світлом вкриваєш
Землю і люди, а небо й повітря Ти нам заливаєш.
Міряєш ночі і дні, споглядаєш створіння наземні.
Сім ясних коней Твій повіз везуть, о Сурія, Боже!
Боже споглядачу, маєш вінець Ти з проміння над чолом.
Їде твій повіз, сім коней упріг Ти у ярма окремі.
Вглядівши сяйво Твоє, що блищить після темряви ночі,
Падаєм ниць: Ти найвищий з Богів! Ти найкраще світло!
О, добродієць, зійшовши сьогодні високо на небо,
Тугу з серденька мого прожени, а з лица мого блідість.
Кидаю блідість пташкам лісовим, щоб мені не марніти
А жовтяницю на жовті квіти я кину.
Син Адіти встав потужний, — він ворога мого поборе!
Сам же не маю я сили змагатися з лихом жерущим.

ГІМН ДО ЙАМИ

Всіх, що одважні були на війні, що померли слаутні,
всіх, що поданки великі давали, прийми їх до себе,
всіх, що чинили добро, що любили його й боронили,
правих, поважних батьків наших, Йама, прийми їх до себе!
Мудрих співців, що склали багато пісень в Божу славу,
Сонця сторожу, тих Ріші поважних і правих,
Всіх їх до себе прийми, Ти, о Йама!

ГІМН ДО НАЙВИЩОГО ДУХА ПРАМАТМА

Як не було ще нічого: буття й небуття, ні етеру¹, ні неба,
що покривало усе те, чого не було ще?
Де було скрито таємне? У хвилях? В безодні? —
Смерті й безсмертя тоді не було; і ніщо не ділило
темної ночі від ясного дня, і жило тоді тільки
"Все" неподільне, а в ньому ніщо не жило.
Отже і все, що було. Його темрява крила,
мов океан, безпросвітна. І "Все" було скрите глибоко,
скрите в самому собі, і вродилось воно і зростало
під своїм власним теплом. Тож найперше кохання
"Все" пройняло, бо кохання — духовного світла первісток.
В думці міркуючи, мудрії Ріші² почули той зв'язок,
що то єднає буття з небуттям. Але ж був той промінь,
що то побачили Ріші? Чи був Він вгорі, чи в безодні?
Впало насіння, і сили зродились; внизу — народження,
сила і воля — вгорі. А хто теє знає?
Хто ж нам повідав те, звідки взялися світи всі безкраї?
Адже пізніше, ніж тії світи, всі Боги народились.
Хто ж може відати, звідки пішло все? Хіба тільки той сам,
з кого повстали безкраї світи, — чи створив він,
чи не творив їх, — Він бачив усе з високості,
Він певне знає усе; а може, і Він не відає?..

ВІСТИНА ВОЛОДИМИРА ОСИПЧУКА

Наш гість Володимир Осипчук — обдарований поет із своєрідним світобаченням — вважає, що "всі слова колись були Богами". Нелегким був його шлях у пошуках Вістини, в якій поєдналась Істина і Вість. Сьогодні Володимир повертається до Рідних Прабогів і ми віримо разом з поетом, що "Дажбог переможе Христа"!

Друкуємо кілька віршів з нової збірки Володимира Осипчука "Вістина", яка скоро побачить світ.

ТРИДЕВ'ЯТЬ ЗЕМЕЛЬ — ТРИДЕСЯТЕ ЦАРСТВО

Так ось: ми помчали не в той таки бік —
Помчалися в Пекло, в Минувшину Часу,
А той, не вагаючись, серце розпик
І буде пекти, як не втямимо зразу, —
Що врешті існує Тридев'ять Земель —
Чекають допоки ти прийдеши із миром
До рас і народів, Богів і Химер
І слово своє поєднаєш з ефіром.
Збагнеш Механічність Любові. Так, так,
Вона на Терезах єднає Щастинки,
А Хлопця і Дівчину зоряний Дах
Приводить урешті до Диво-Дивтинки.
Тому і русалок в нас є двадцять сім,
А буде їх тридцять, повірте, невдовзі,
І ми схаменемось нарешті усі —
Зима вже іде в СвятоДухову осінь.
Ти зможеш угадувати право віків,
Ти можеш узяти на себе це Право.
О Права священна великих Богів,
Пора відчиняти Божественні Брами.

Ц У Р

Стоїть каштан, неначе свічка
Серед Хрещатика вночі.
Любові щира, добра, вічна,
По чім купити тебе, по чім?
Я втратив волю, батька, матір
І юність чисту, як сльозу.
Чому впіймався, як риба в ятір,
В осмоту тиху, чорний сум?
Чому лише паперу звірю
Свою незайману красу?
Лети, лелече мій, із Вирію,
Звідтіль, де тихо плаче Цур.

¹ Етер — ефір, повітря.

² Ріші — співці, які складали священні гімни.

ДИВ-ПЕРЕВТЛЕННЯ

Тисячолітня Соняшна програма
Здійснилася ДажБожо у мені ...
Хто вклався в твої рамки, Вишну-Рама, —
Горить понаді мною срібний німб?!!
Хто розум, серце, тіло розминає,
Жадаючи у нього душу вдуть?
ДажБоже срібний, ти часу не гаєш, —
Очищуєш тисячоліттів Дух.
Вдень і вночі працюють Божі Тіні,
То ЧорноБог пригадує себе
І вкраплює у серце Чорний Іній:
Див-Чорне Світло — Велетень небес.
Приходить день і БілоБог сіяє
Природньою любов'ю поколінь.
Вже Триєдина в нас сім'я є:
Трипостасна, людяна глибінь!
Як оживити Яготинську Бабу, —
В ній Дівчина Незаймана сидить!
Та ж сама казка про Царівну-Жабу
Обожнює Див-перевтлєнь мить.
Що ж бо робити із солодким дивом?
О як моє життя пісне гірчить!
Поезіє, рятуймо Трисвітло,
І я навк твою прославлю мить!

ЗОДАК-ЗОЗУЛЯ-ЖИВОДІЯ

Пам'яті М.О. Чмихова

Зозуля — голос Кола Зодіаку,
Себто Сварога, КосмосоОтця.
Кує зозуля. Ти ж бо їй подякуй,
Вістоті Божій за правдивість свят.
Зозуля — Жива, Желя, Жегозуля —
Це ж наша Лада з Потойбіч кує
І голосом Природи серце муля,
ПраУкраїною наразі постає.
Вона у Слові чайкою кигиче?
Зигзиця чи зигзуля — розбери!
Як голос Лади ладувати кличе
Сучасників із під сузір'я Риб.
«ХУДОба» і «Художник», «ЗОо» й
«ЗОдчий» —
Дві паралельні лінії — ось так
Тваринне коло Соварогом Отчим
Прецесію Землі в тобі сота.
Дванадцять бань Софії — Космоодяг,
Чи Живодія — Зодіак — Сварог? —
Дванадцять шкур — це Кожум'яків потят
До усвідомлення Тур — Овена, Маро!
СкороВода народу ще не вмерла,
ПравВодолій очистить від лжевір.
Сковорода — СкороВода — не Пекло,
А бистра, бистровода з синіх гір.
Зозуля — голос кола Зодіаку —
Це Творча Дія на дванадцять ДІБ.
Зозулі Божій, Богові подякуй, —
Ку-Ку! Живе наш Український Рід!

СЛОВО ТРИЄДИНЕ

Усі слова колись були Богами!
Маленькими й великими — збулись.
Їх подвиги в непам'ять заблукали, —
І як зорать Мари пречорну глиб!
У нім вони тримаються ще цупко,
Їм зберігати свій загиблий час.
До них не доторкнешся, друже, хутко,
Лише крізь біль, який прийняв Тарас.
Усі Слова, як Диво, Триєдині
І «віра, вирій, вир» — є суть одне.
Одна природа ув одній людині
Об'єднана див-чорнобілим Днем.
Відроджуються мозком, тілом, нервами
Земля і Небо, і Підземний Світ —
Усіх чуттів притлумлені енергії
Відроджуються болем звідусіль!

Тому то просто нам усім загинуть,
О ядерний мій віче — погамуйсь.
Я молодість в твою пашеку вкинув,
Щоб зрозуміти, в чім повинна Русь!
Русь, Роус, Рось — це ж Вісь у Ріст —
Той самий Логос — Довжелезний Роздум.
Що логвином несе з Трипілля вість
Про Дивовишній, віший, вічний розум.
Забули Бога власного ми, люди,
Троянський Біг древлянський над усе,
І сіверський, бо падає на груди
Полярна зірка у незбутній Сейм!
Усі слова колись були Богами...

ПОЧАЙНА-ПОКАЙНА

Немовби, я останній українець
На цьому світі, в рідному багні.
Собі самому й Вам кажу: вернімось,
Вернімось до глибинності батьків.
Бо тихий гад із чорного заліза
І глузд вам розшматує і талан,
І аж у душу проклятий залізе,
Вчинивши в поколіннях чорний злам.
Заходжу у Почайну аж по шию,
В 137 цезій.
Вже боюсь
Втопитися.
Хрестить мене, машину...
В триклятім світі б'юся, б'юся, б'юся.
Здається, як останній українець,
Який ні разу голову не стриг
Під оселедець звихрено зміїний,
Я чую батька потойбічний крик!
Одчайний —
з-за Почайної...

БЛАГОВІСТЬ

ДажБог переможе Христа.
Дай Боже. ДажБоже, ти з нами.
Ой тужимо тужно україни, —
Ми Спасів прикличемо з надр.
О Світло ПраПрави, сяй,
І срібними краплями бризкай.
Загальне і зосібне я
Троянською стежкою риска.
Ген перВісний ПраОкеан
ПраОко моє прозирає.
Плането, мій рідний УкРан
Пливе праСловутицем-Раєм.
Гей посеред перВІСних Вод
ПраДерево Роду зростає
І вже оживає народ:
Біг-Землю свідомо кохає.
Свідомість прасвітла, веди!
ДажБожа гора, Хоривиця
У Києві — як не ходи,
Коли з глибини подивиться!
Затемнення Сонця, проходи,
І нам поверни ДивоВишну.
Три соколи перВісних вод
На Ясені п'ють Трипісню.
17-19 липня 1993 року

СВЯДОЩ

Ходить дахами Свядощ, мій демон,
далекий, забутий,
Б'є в барабани, скликає вітри із полів,
Босий, розхристаний б'ється дощами у
груди,

Хоче зірватися далі в пекельний політ.
Просить Борвія сипнути шаленого вітру,
Просить Верниводу небо вернути синам:
Плаче від щастя, бо може очистити віру
В Небо і Землю, які очищаються в снах!
1979 рік

СКОРОВОДА

Зораю плугом —
Місяцем ясным —
Зорю душі,
Чудесний Березіль.
СкороВодою окроплю синів,
І полечу Молодиком між зір!

ДАРУЄ ПІСНІ ВОГНЕДАР

Вадим Шапошник — ім'я язичницької посвяти Вогнедар, — вже мав прем'єру своєї пісні на радіо в передачі "Берегиня". Композитор, поет і виконавець своїх пісень, Вогнедар створив національно-патріотичний музично-співочий гурт "Борисове Поле" який промовляє до молоді зрозумілою їм мовою естрадної та бардівської пісні.

На прохання наших читачів подаємо слова і ноти Вогнедарових пісень. Див. стор. 29-31.

МОЯ БЕРЕГИНЯ

муз. і слова В. Шапошника

Помірно

Па-м'я-та-ю я той сла-вний час: З Не-ба Ти зій-шла до
 нас, Се-ред мря-ки й сні-гів до-тик Твій о-бі-грів нас у-
 сіх по-се-ред тем-но-ти; ос-ві-ти-ла нам шлях по я-
 ко-му і ти із пра-дав-ніх ча-сів Бе-ре-ги-не-ю звеш-ся Ти. Без тво-
 є-ї та й доб-ро-ти шля-ху жит-тя нам не прой-ти! Ти хра-ни-тель-ка душ У-кра-їн-сь-ких Бо-
 ги-не! Без лю-бо-ві і теп-ло-ти нам цьо-го шля-ху не здо-ла-ти! Ти Сва-
 ро-гом по-сла-на до нас, мо-я Бе-ре-ги-не! По-се-... ги-не!

1. Пам'ятаю я той славний час —
 З неба Ти зійшла до нас...
 Серед мряки й снігів
 Дотик Твій обігрів
 Нас усіх посеред темноти;
 Освітила нам шлях, по якому іти...
 Із прадавніх часів Берегинею звешся Ти.

Приспів:

Без Твоєї та й доброти
 Шляху Життя нам не пройти!
 Ти хранителька Душ Українських, Богине!
 Без Любові і Теплої
 Нам цього шляху не здолати!
 Ти Сварогом послана до нас, моя Берегине!

2. Посеред невдач, брехні і зрад
 Просять всі твоїх порад —
 Від холодних вітрів
 Знайдеш нам теплих слів...
 Наші Душі цілитимеш знов;
 До ранених сердець увіллеш свіжу кров,
 Їх наповнить назавжди Твоя
 материнська любов!

Приспів:

Без Твоєї та й доброти
 Шляху Життя нам не пройти!
 Ти хранителька Душ Українських, Богине!
 Без Любові і Теплої
 Нам цього шляху не здолати!
 Захисти від Злих Духів мене, моя Берегине!

ПІСНЯ УКРАЇНСЬКИХ ЯЗИЧНИКІВ

муз. і слова В. Шапошника

Ходою Am

Вже скіль-ки Рід-ну Ві-ру нам топ-га-ли! Свя-ти-ні на-ші ни-щи-ли ві-

Dm Dm E7

ки, і по-зло-дійсь-ко-му нам об-кра-да-ли Ду-хов-ність на-шу з лег-ко-ї ру-

Am Am A7 Dm

ки, Хто за-хо-тів, щоб ми бу-ли ра-ба-ми У бо-га, що зро-дивсь у чу-жи-ні? Нам

G Am H7 E7 пр.:

до-рі-ка-ють Рід-ни-ми Бо-га-ми, ког-рих ми лю-би-мо у мно-жи-ні! Ми

Пр.: Am Dm E7

Сла-ви-мо Сва-ро-га, Пе-ру-на і Даж бо-га і зве-мось і-ме-на-ми всім не звич-

Am Am Dm

ни-ми; ми зве-мось Сві-то-я-ри, Все-сла-ви, Зо-ре-сла-ви... Ми

E7 Am A7

про-сто У-кра-їнсь-кі і я-зич-ни-ки! Я-зич-ни-ки! І Ві-ра На-ших

Dm G C E7

Пред-ків о-жи-ва, Як на Вес-ні з'яв-ля-єть-ся тра-ва но-ва!

Am Dm E7

ми го-во-рим пря-мо: Вкра-їн-ці, йдіть за на-ми, і бу-де на-ша на-щі-я жи-

1.2. Am 3. Am

ва. Єд-ва
Від-

1. Вже скільки Рідну Віру нам топтали?!
Святині наші нищили віки.
І по-зłodійському нам обкрадали
Духовність нашу з "легкої руки"
Хто захотів, щоб ми були рабами
У бога, що зродивсь у чужині?
Нам дорікають Рідними Богами,
Котрих ми любимо у множині!

Приспів:

Ми славимо Сварога,
Перуна і Дажбога
І звемось іменами всім незвичними.
Ми звемось Світояри,
Всеслави, Зореслави,
Ми просто Українські Язичники!
Язичники! І Віра

Наших Предків ожива,
Як навесні з'являється
Трава нова!
І ми говорим прямо:
Українці! Йдіть за нами,
І буде наша Нація жива!

2. Єднаймося, Українці, до одного!
Пора усе чуже нам відмести!
Відкинемо Христа з свого порога —
Хай вороги несуть свої хрести!
Як станемо, брати, господарями —
Час християнський згине у п'тьму,
Засяє золотий Тризуб над нами,
Бо Сварга вже всміхається йому!

Приспів.

3. Відродим Віру Предків — нашу Славу!
Духовність Українську псвернем,
Збудуємо Святиню і Державу,
Ніколи з цього шляху не звернем!
І заживем Українською сім'єю,
І Рідних будем славити Богів.
Земля знов стане нашою, своєю,
Бо вже на ній не буде ворогів!

Приспів.

ТУТ
КОЛИСЬ
СТОЯВ
ХРАМ ...

*Замкова гора в Києві.
Сучасний вигляд.*

ВИШИВАЄМО ОБЕРЕГИ

Автентична
вишивка XIX ст.
із символами
Сварога та
світобудови.

БІЙ, ПЕРУНОМ, БІЙ!

*Коли б кайданів брязкіт міг ударить
Перуном в тії заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить
І нагадать усім, що зброя жде борця!*

Леся УКРАЇНКА

**"УЗАКОНЯТ ЛИ В ШКОЛАХ
ЗАКОН БОЖИЙ?"** — амбіційно
запитує газета "Киевские ведомости".

Звичайно мова йде про закон християнсько-юдейського бога, тобто Біблію. Нагадуємо авторам цієї "проблеми", що в Україні християнська церква, як і всі інші церкви, відокремлена від держави, а впровадження такого з дозволу сказати "закону" було б насильством над свободою совісті. Пропонуємо авторам познайомитися з міжнародними документами про свободу релігій, і не калічити дитячі душі власним суб'єктивним розумінням Бога.

Школа в Україні носить світський характер. Хіба не досить у нас християнських духовних закладів? І чи не краще створити хоч один духовний заклад з Рідної Української Віри? Чомусь така нерівність не впала в око дописувачам "Киевских ведомостей", проте варто було б їм замислитися над тим, як до евангелізації школи поставляться представники інших конфесій, яких в Україні нині понад сімдесят.

Християнство, зароджене серед жидівського етнічного середовища, силоміць нав'язане нашим Предкам тисячоліття тому, нині сприймається далеко неоднозначно, оскільки не відповідає ні духові, ні менталітету українців. Тому навіть ставити за мету виховання дітей на принципах християнської моралі, проповідувати смиренність, пасивність, упокорення долі, зовнішній інтернаціоналізм і приховану втіху боговибраного народу, любов до ворогів — нині просто недоречно. Такий стан речей був би вигідний хіба що нашим ворогам.

Звичайно, школа має давати початки духовності. Але це мусить бути національна духовність. Якщо, наприклад, в єврейські школи учні набираються за національними ознаками, то чому ж за таким принципом не можуть формуватися наші українські національні школи? Тоді найбільш прийнятною дисципліною в українській школі стане українське народознавство, як основа Рідної Духовності, що сприятиме формуванню національної свідомості та патріотизму наших дітей.

Вадим ШАПОШНИК

ІДЕОЛОГІЧНЕ ДРЕВО ХРИСТІЯНСТВА

Прийшов Волхв до Києва, та й каже людям: "Явилися мені п'ять Богів, кажучи так: "Повідай людям, що на п'ятий рік потекти Дніпру назад, а землям переступати на інші місця, так що стати Грецькій землі на Руській землі, а Руській на Грецькій, і іншим землям переміститися". Тих, хто слухав Волхва, літописець назвав невігласами. Та святий Віщун знав, що казав... "Грецька" візантійщина, що запанувала в Київській Русі з приходом християнства, дійсно змінила справжнє обличчя нашої землі, перемістила з ніг на голову природне розуміння світу і людського життя.

Про справжню сутність християнської ідеології пише Валерій Емельянов. Подаємо уривки з його книги¹ в перекладі Світояра.

* * *

Давайте подивимось, що ж принесло християнство протягом тисячі років руським людям на практиці, чим нагородив нас Володимир рівноапостольний?

Головною священною книгою юдеїв є Старий заповіт. Головною священною книгою християн — Біблія, що складатися з двох частин — Старого заповіту (близько 80 % Біблії) і Нового заповіту (близько 20 % Біблії). Отже, християнство складає з юдаїзмом практично одне спільне ідеологічне древо, на якому Новий заповіт — лише маленькі паростки й гілочки. На словах християни віками намагаються відмежуватися від юдеїв, навіть довести, що вони, мовляв, антиподи, довести принаймні — два якісно відмінних плода. Християни навіть, не бентежачись своєю "однодревністю" з юдеями, порівнюють юдаїзм зі "зловонієм" а християнство з пахощами. Але як можуть на одному дереві сусідити мерзота і прянощі, отрута і ліки? Вже сам факт співіснування на одному дереві повинен був би примусити християн замислитись, але вони, на жаль, не замислюються. Похмуре сусідство їх не коробить, смердюча ідеологія Старого заповіту — спільна для одних і других — їх не турбує, суцільні карно-злочинні біографії біблійних персонажів і паскудні лики цих карних злочинців на іконах — їм не ріжуть очі. Вони протягом століть поклоняються цим юдейським ликам, чують і шепочуть з благоговінням їхні юдейські імена, і це не вражає їхній слух. Більше того, на честь цих злочинців вони самі були названі і продовжують надавати ці імена своїм дітям та онукам. Стався парадокс: жидівські імена Іван, Михаїл, Марія і т. д. стали вважатися чисто руськими, в той час, як багато жидів стали Станіславами, Броніславками, Володимирами і Святославами, викликавши цим у руських та інших слов'ян певні антипатії до своїх власних імен при виборі їх для своїх дітей. Це також один з прийомів, як поганячи своє, насаджувати юдофільство. І цей парадокс — не випадковість, а логічна закономірність християнського юдофільства, християнської інтернаціоналізації...

Близько 1000 років у всіх храмах на всіх службах і при всіх потребах славославлять юдейських персонажів щоденно в молитвах, проповідях, піснеспівах, підносячи їх до небес і навіть вище. Себе ж при цьому скидаючи в "преісподню" і навіть нижче. Така традиція опльовування свого життя, своєї історії, своєї культури, своїх великих і славетних діячів незримим корінням сягає християнської інтернаціоналізації.

Таємно (внутрішня молитва) і явно (голосисті диякони) щоденно порівнюють себе руські православні з будь-якого приводу з якимось старозаповітним чи новозаповітним юдеєм, знаходячи подібність в ділах і вчинках, пишаються цим: мовляв, ми також ізраїльтяни! У середньовіччі називати руський народ "народом ізраїлевим" було особливо втішним для їхнього слуху: згадати хоча б листування Івана Грозного з Курбським.

Наскільки ортодоксальне богослужіння просякнуте юдейським духом, його удаваними "цінностями", самими юдеями, не тільки атеїстам, але й рядовим віруючим важко уявити. Це знали, вірогідно, тільки священнослужителі, але й вони через загальну малограмотність та сліпу некритичність у звучанні літургії не бачили в біблійних юдеях нічого, крім представників високоповажного для християн "богообраного народу". Мовний бар'єр церковно-слов'янської мови, якою відбувається служба, також чимало приховував і приховує. Юдофільський інтернаціоналізм ортодоксального християнства добре маскується і руською, арійською в своїй основі, архітектурою храмів і руським живописом ікон та фресок,

¹ Емельянов В. Десионизация. — М., Витязь, 1995. С. 43-58. Скорочено.

лики юдеїв, найчастіше слов'янізовані, тішать око благообразністю, руським різьбленням по дереву і каменю, чеканкою, слов'янською в'яззю і, нарешті, тим, що в церкві присутні переважно прихожани руської національності. Але тим гірший, підступніший від цієї слов'янської за формою церкви її юдофільський безрідно-космополітичний зміст!

Щоб не бути голослівним, звернемося до практичного "руського православ'я". Спробуємо з'ясувати, з чого складається щоденна богослужба християн? Яка питома вага в ній Старого заповіту, тобто чистого юдаїзму? Яка питома вага новозаповітних текстів, тобто юдаїзму, реформованого і злегка причесаного для гоїв? І що ж руського в цьому богослужінні, яка його питома вага?

1. ПОЛУНОЩНИЦЯ починається звичайно для всіх служб: молитва до Св. Духа ("Царю небесний"), Трисвятеє, молитва до Св. Трійці і євангельська молитва "Отче наш". Після такого короткого початку читається старозаповітний Псалтир: псалми Давида N50 ("Облагодетельствуй по благоволінню твоєму Сіон; воздвигни стіни Єрусалиму... тоді покладуть на олтар твій тельців")... Програмування юдофільства — очевидне.

2. УТРЕНЯ. "Початок" звичайний. Псалом N 19 ("Хай захистить тебе ім'я бога Яковлева, хай пошле тобі поміч із святилища з Сіону, хай укріпить тебе..."). Далі поруч з іншими віршами в честь ізраїльського бога, тексти зі Старого заповіту... Іноді може читатися до чотирьох канонів. Канон складається з 9 пісень. Розглянемо їхній зміст.

Перша пісня завжди присвячена преможному виходу жидів із Єгипту. Ізраїльтяни і ті, хто зараховує себе до них, щоденно радіють поголовній загибелі єгипетських первістків у людей і худоби, загибелі єгипетського війська разом з фараоном у безодні Червоного моря, прославляючи за ці злодіяння ізраїльського бога, який для християн — бог всесвітній: "Яко по суку подорожував Ізраїль... фараона потопляючи".

Друга пісня, що виконується тільки у великий піст, висловлює хвалебні думки про закон Мойсея, про Повторення закону.

Третя пісня розповідає про так зване жидівське чудо: здатність жидівок народжувати дітей (майбутніх великих жидів) без участі чоловіків. Зокрема, оспівується Анна, мати пророка Самуїла, що одна з перших народила великого жида без участі чоловіка.

В четвертій пісні прославляються пророцтва жидівського пророка Аввакума.

В п'ятій — пророцтва жидівського пророка Ісайї.

В шостій руські моляться за своє спасіння, як колись ізраїльській бог врятував жида Іону із черева кита.

В сьомій пісні прославляються три жидівських отрока, яких колись у Вавилоні кинули в огненну піч, але ізраїльський бог врятував їх від неминучої смерті, пославши з неба росу, миттєво загасивши вогонь.

У восьмій пісні прославляється "Бог Ізраїлю..., що сотворив небо і землю".

В дев'ятій пісні оспівується жидівка Марія, остання з вибраних юдейок, що народила сина Ісуса, не пізнавши чоловіка. Перед цією піснею йдуть вірші з євангелія від Луки з похвалою ізраїльському богу за те, що той, нарешті "восприйняв Ізраїль", виявив для нього милість, згідно з обітницею Аврааму і потомству його: жидівка Марія, нарешті, завагітніла для народження очікуваного всім жидівським народом месії.

... Підрахунки показують, що 69 % утрени зайняті чисто старозаповітними текстами, решта компіляції старо- і новозаповітних.

...6. ПОВЕЧЕРІЄ. Починається псалмами NN 4, 6, 12, 24, 30, 90. Далі хор співає "Яко з нами бог..." — старозаповітні вірші, що закінчуються вигуком юдейського псаломщика: "З нами бог, розумійте язици (тобто гої) і покоряйтеся". Далі тропар, символ віри, "Отче наш" і молитва. Потім псалми NN 50, 101 і знову молитва, складена юдейським царем Манасією: "Господи (Яхве) вседержителю, боже отець наш, Авраамів і Ісааків та Іакова і сімені їх праведного... праведні перед тобою тільки Авраам, Ісаак, Іаков та сім'я їхне". Отже, це вже відвертий расизм "боговибраних", закріплений в принизливому визнанні руських людей що вони принижуються перед "сіменем ізраїлевим". Після "Отче наш", тропар, невеличка молитва, знову псалми NN 69, 142, славословіє на честь ізраїльського бога, знов молитва і отпуст. Отже, всього 70 % повечерія зайняте старозаповітними текстами, а решта — компілятивними...

В цілому, статистична частина, як ми бачимо, лише до 15 % складається з новозаповітних текстів, тобто безпосередньо християнських, решта 85 % — тексти чисто юдейські — ті ж, що читаються в синагогах. Отже, звичайна щоденна служба на 85 % **синагогальна!** Юдофільський християнський інтернаціоналізм тут переважає...

Молебен на новоліття (новий рік) починається псалмом N 64: "Тобі подобає, боже, пісня — в Сіоні, а молитва — в Єрусалимі..."

В сучасному становищі, ... особливо шкідливе вже чисто практичне значення має молитва про війну... в молебні на випадок війни співаються жидівські тексти "Яко з нами бог, покоряйтесь язика" (тобто покоряйтесь нежиди — гої). Бог, до якого звертаються в разі війни руські християни, ніхто інший, як жидівський бог Яхве. Саме він так і називається у Старому заповіті мовою оригіналу — іврит. Раніше при всіх минулих війнах цей факт особливого практичного значення не мав: зрештою руські люди могли чекати, що у відповідь на їхню молитву юдейський бог Яхве допоможе їм здолати татар, турків, а особливо німців-фашистів, які ставили за мету фізично винищити "боговибраних". Тут природньо було чекати, що заради спасіння цей жидівський бог і руським допоможе. Але на що може сподіватися руський християнин, читаючи молитву юдейському богу, прохаючи перемоги над любими цьому богові жидівськими банкірами, промисловцями і т. д., що стоять біля пульту керування НАТО? Як же тоді молитися Аврааму, Ізраїлю, Мойсею та іншим з ними? В подібній ситуації християнин не може не зрозуміти, що в цей момент віруючі юдеї по обидва боки лінії фронту будуть просити про перемогу над християнами у свого бога, який саме їх вибрав і тільки їм в багаточисленних місцях старого заповіту обіцяє перемогу над усіма гоями і встановлення всесвітнього юдейського панування.

... Християнський інтернаціоналізм — це відмова від Яви в очікуванні Нави. Але це для дурнуватих гоїв! Юдеї закликали їх до відмови від благ земних, щоб самим дісталось більше на цьому світі. Саме в цьому відмінність юдаїзму від християнства.

ІЛЮЗІЇ ОЛЕСЯ БЕРДНИКА

11 листопада 1995 р. на Конгресі Української інтелігенції наш кореспондент зустрівся з провідником "Української Духовної Республіки", подарував йому часопис "Сварог" і мав коротеньку розмову.

Кор.: Пане Бердник, ось часопис, який можливо мала б випускати "Українська Духовна Республіка", адже в ньому друкуються матеріали про Українську Віру...

Бердник: А, це язичники? Зараз це несерйозно повертатися до минулого.

Кор.: Але ж Віра Предків нині відроджується в Україні?

Бердник: До речі, в книзі "Віра Предків Наших" у передмові сказано, що в Україні послідовником Володимира Шаяна є Олесь Бердник.

Кор.: Так, там є ці слова, але ж Ви, пане Бердник, уже давно відійшли від цих поглядів і проповідуєте віру в Ісуса Христа?

Бердник: Так, саме Володимир Шаян був справжнім сином Ісуса Христа і проповідував віру в Ісуса, не до сатанинства ж нам повертатися...

Кор.: А хто такий по-вашому Сатана?

Бердник: Увесь світ знає, що таке Сатана...

КОМЕНТАР РЕДАКЦІЇ

Так орієнтується "духовний провідник" в сучасній релігійній ситуації в Україні. До того ж безапеляційно обмовляє Волхва Володимира Шаяна, щоб виправдати свою власну амбіційність. Мабуть єдине, що добре розуміє наш співрозмовник, це те, що християнські місіонери нині значно багатші за рідновірів, отже, проповідувати віру в Христа вигідніше... Але кому з того користь?

Тож пропонуємо нашим читачам познайомитися з думками Володимира Шаяна про роль християнства в українській історії.

"В Україні християнізм боровся проти самого змісту української духовности і разом з тим проти національності. Ніде в світі так жорстоко й ґрунтовно не винищено культурної і духовної спадщини СТАРОЇ ВІРИ апостолами й неофітами НОВОЇ ВІРИ — ХРИСТІЯНІЗМУ.

... Коли зважимо всі ті втрати, а зокрема наявний факт затрати нашої старовинної героїчної віри і літератури, про яку так виразно засвідчує "Слово", — а разом із тим затрату героїчної постви супроти життя, оте духовне загнущання нації, що має своє завершення в її комплексі меншевартості, почутті огидного рабства, що з ним ціле життя боровся пророк Шевченко, Франко і Леся... тоді кожна незасліплена людина мусить признати, що баланс християнізму в Україні є не тільки від'ємний, але нищівний".

Володимир Шаян. Віра Предків Наших. —
Гамільтон, Канада. — 1987. — С. 78, 476-477.

ХРИСТІЯНІЗМ І КОМУНІЗМ

Дехто й досі намагається довести, що християнство не зруйнувало нашу Віру, а збагатило. Наведемо деякі зразки такого "збагачення". Праукраїнські колядки, де оспівувались Сонце, Місяць і Зоря — космічні Божества наших Предків, переробили на так звані "христосанки" чи "ісусівки" (такі назви вже зафіксовані в народі, див., приміром, "Українське народознавство" — Львів, 1994. — С. 133). В цих піснях, що є швидше авторськими, ніж народними, оспівується Віфлеєм, Єрусалим, херувими, християнські "святі", Йосиф та Марія з маленьким Ісусиком.

Подібні "правки" колядок робили й совіцькі агітатори, щоб повернути українців до "нової" соціалістичної культури. Воістину святотатські колядки народ назвав "червоними колядами":

*Світ новий родився,
В крові оповився,
Царі геть тікають,
Глигатаї здихають,
Бідняки співають,
Комуни вітають...*

(Шедрівки. — К., Музична Україна. — 1970.
С. 289).

Зомбізація народу стає очевидною нині, коли виконавці подібних пісень навіть не замислюються, що вони співають. Звичайно, про комуну нині не співають. Та хотілось би знати, які патріоти у Львові пропонують свій варіант пісні "Зійшла вже зоря", де є такі слова:

*Земля юдейська — наша Вкраїна,
Вертеп убогий — наші серця.*

(Колядки. — Львів, "Гердан", 1991. — С. 37).

У передмові цієї маленької книжечки амбіційно заявляють, що це є "оновлений передрук першої (?) виданої за півстоліття в Україні, збірки колядок". Далі зазначається, що "деякі з них замовчувалися, а деякі спотворювалися". Упорядник, Ярина Коваль, пропонує ці "дорогоцінні перлини" колядникам усіх поколінь.

Як бачимо, методи знищення справжньої культури спільні для християн і для комуністів — спотворення до невпізнанності — основний засіб боротьби з народною пам'яттю. Поєднання християнського з язичницьким — своєрідна гібридизація культури — це шлях до інтернаціоналізації, втрати національної самобутності.

В. Зореслава

*І Числобог рахує
Дні наші
І говорить Богіві
Числа свої,
Чи бути дню
СВАРОЖОМУ,
Чи бути ночі.*

Велесова Книга

КОЛО СВАРОЖЕ 1996/97 р.р.

Наші славні Предки починали рік навесні. Тому за традицією, будуємо Коло Свароже (річний Зодіакальний круг) від весни 1996 до весни 1997 р. Язичницький Український Календар — КОЛО СВАРОЖЕ — найточніше відповідає астрономічному стану Космосу. Опис обрядів цього календаря поданий у книгах "Українське народознавство" та "Берегиня України".

Дата сучасного календаря	Назви Свят	Як вираховувати дату; обґрунтування, джерела
1 березня 1996 р.	Ластівка	Етногр. записи; Воропай, Місяцеслов та ін.
9 березня	Свято Матері-Землі	Місяцеслов, етн. дж.; збігається з христ. 40 святих
9 березня	Сорочини	— " —
13-20 березня	Весняний Ярилин* тиждень	Близько весняного рівнодення; Сахаров, Соколова та ін.
17 березня	Весняне рівнодення Дажбоже свято	(Для Кисва: астроном. календ.)
19-21 березня (протягом 3-х днів)	Новий Рік* 1996	Перший весняний молодик; Літописи, Климшин
25 березня	Богиня Весна	Етн. дж.; збіг з христ. Благовіщенням
26 березня	Весняний Перун	Етн. дж.; збіг з христ. Благовісником (прокидається Грім та Блискавиця)
31 березня	Вербиця (Вербіє)*	Неділя перед Великоднем Дажбожим
4 квітня	Навський Великдень (Чистий Четвер)	Четвер перед Великоднем Дажбожим

* Тут і далі зірочкою позначаємо свята, які щороку міняють дату, тобто є перехідними

Дата сучасного календаря	Назви Свят	Як вираховувати дату; обґрунтування, джерела
7 квітня	Великдень Дажбожий	Перша неділя після Повні, що настала після весняного рівнодення
8 квітня	Волочільне ("Обливаний понеділок")	Етногр. джерела; понеділок по Великодню Дажбожому
11 квітня	Водяник Весняний	Етн. джер.: збіг з христ. Антипом
14 квітня	Радуниця, Тризниця *	Наступна неділя після Великодня (поминальна)
15 квітня	Яровит	Слов'янські джерела; Фамінцин, Костомаров, Афанасьєв та ін.
17 квітня	Пасіка (весняне свято бджолярів)	Етн. дж.; збіг з христ. Олексоею Теплим
22 квітня	Велика Лада, Красна Гора	Слов. дж., Воропай, Костомаров, Соколова; за Фамінциним - святкують цілий місяць (22.05 - 22.06).
23 квітня	Лельник (дівоче свято)	— " —
23 квітня	Ярило, Орій, Овсень	Етн. дж.: збіг з христ. Юрієм
Кінець квітня — початок травня	Весняний Велес	Слов'янськ. етногр. дж.; Костомаров, М. Іванченко та ін.
1 травня	День Богині Майї	За Сумцовим, Афанасьєвим та ін.
1 травня	Рахманський Великдень * Права Серeda	Етногр. дж.: 25 день після Великодня Дажбожого
2 травня	Свято Живи, Солов'їний Великдень	Постійне свято за етногр. дж.
10 травня	Зільник	Постійне свято, що збігається з христ. Симоном Зилотом; Етногр. та фолькл. дж.
20-26 травня	Русальний тиждень * Русалії	Сьомий тиждень після Великодня Дажбожого
23 травня	Русалчин Великдень *	Четвер на сьомому тижні після Великодня Дажбожого
24 травня	Весняна Мокоша *	П'ятниця на Русальному тижні
26 травня	Клечальна Неділя *, Зелена Неділя (Тури)	Сьома неділя після Великодня Дажбожого
3 червня	Шуліка (прогнання Смерті)	За Килимником — перший понеділок літа, або на христ. Петрівку
15 червня	Літній Світовид	Слов. дж.: аналогія до христ. св. Вита, що відбувається перед початком жнив
19-20 червня	Купайло *, Сobotка, Сонцекрес	Астроном. календ: літне сонцестояння (найдовший день для Києва); етногр. записи фіксують пізніші нашарування з похибкою в кілька днів
21 червня	Свято Симаргла (Переплута)	За істор. та етногр. дж., відзначалось під час жнив після сонцеворогу (вшанування Бога рослинної сили, плодючості)
24-30 червня	Літні Ярильські святки	Етн. дж.: приблизно збігаються з христ. Петрівкою

Дата сучасного календаря	Назви Свят	Як вираховувати дату; обґрунтування, джерела
29 червня	Свято Водяника (Рибалки)	Етн. дж.: збіг з христ. Петром — покровителем рибалок
1 липня	Літнє Свято Сварога (Ковальське св.)	Етн. дж.: збіг з христ. Кузьмою й Дем'яном, початок сінокоосу
1 липня	Похорон Ярила (Коструба)	Етн. дж.: перший понеділок після христ. Петра
14 липня	Стрибог	За Килимником: свято Вітру (див. ще 19 серпня)
16-18 липня	Літнє свято Місяця*	Липневий Молодик (за Знойком)
20-27 липня	Перуновий тиждень	Народні перекази (запис автора)
20 липня	Літній Перун	Етн. дж.: збіг з христ. Іллею; (див. Г. Лозко, Українське народознавство. — К., 1995. — С. 345-346)
22 липня	Літня Перуниця	Збіг з христ. Магдалиною; Місяцеслов
27 липня	Чур, Паликопа, Літнє свято Дажбога завершення Перунового тижня	Збіг з христ. Пантелеймоном; Місяцеслов.
1-16 серпня	Спасівка (Боги-Спаси)	Етногр. джерела; Воропай, Килимник, Місяцеслов та ін.
1 серпня	Медово-маковий Спас	— " " —
6 серпня	Яблучний Спас	— " " —
16 серпня	Хлібний Спас	— " " —
16 серпня	Свято Лісовика	Етногр. дж., Зеленин та ін.
19 серпня	Стрибог (Посвистач)	Місяцеслов (див. ще 14 липня)
1 вересня	Весілля Свічки (Комина)	Етногр. дж.: збіг з христ. Семеном
4 вересня	Осіння Перуниця	Етногр. записи автора: Блискавиця "засинає" на зиму; збіг з христ. Образом Богородиці
8-9 вересня	Рожаниці, початок Бабиного Літа	Етн. дж.: збіг з христ. Різдом Богородиці
14 вересня	Свято Вирію (Проводи птахів)	Етн. дж.: збіг з христ. Воздвиженням
20 вересня	Осіній Стрибог	Етн. дж.: передбачення погоди на осінь (літописи), Місяцеслов
24 вересня	Свято Овинного Домовика	Етн. дж.: збіг з христ. Веклюю (перше запаловання вогнища в овині, стодолі)
25 вересня	Велике Свято Світовида*	Саксон Граматик (XII ст.), В. Шаян, астрон. календ.: осіннє рівнодення (свято рівне всьняному Великодню)
27 вересня	Пасіка Осіння	Збіг з христ. Савватієм — занесення вуликів
1 жовтня	Осіннє Свято Матері-Землі	Збіг з християн. Покровою. Земля "вкривається" — спочиває.
13-15 жовтня	Осіннє Свято Місяця*	Молодик у жовтні: за "грою". передбачають зимове благополуччя
25 жовтня	Осіння Мокоша*	П'ятниця найближча до 28 жовтня (прибл. збіг з христ. Параскевою)

Дата сучасного календаря	Назви Свят	Як вираховувати дату, обґрунтування, джерела
26 жовтня	Діди Осінні *	Субота близька до 26 жовтня (христ. "Дмитровські Діди")
1 листопада	Осіннє свято Сварога (День Плуга)	Збіг з христ. осіннім Кузьмою й Дем'яном (ковальські обряди)
8 листопада	Тури Осінні (мисливське свято)	Збіг з христ. Михайлом
з 14 листопада до Різдва-Коляди	Корочун	Збіг з христ. Пилипівкою; Місяцеслов, К. Сосенко та ін.
24 листопада	Свято Долі (вечорниці, ворожіння про Долю)	Етн. дж.: збіг з христ. Катерини; Місяцеслов, Воропай, Килимник,
30 листопада	Калита	Збіг з христ. Андрієм
6 грудня	Зимовий Спас (Дід Мороз)	Етног. дж., Місяцеслов, І. Огієнко та ін.: збіг з христ. Миколою; (докладніше див. "Українське народознавство")
18-25 грудня	Зимове сонцестояння *	Етногр. записи: передбач. погоди на 12 місяців року
21 грудня (вечір)	Різдво Божича*, Родзтво Млада Бога, Кутя, Коляда, Овсяна, Вілія	Слов. етногр. дж.: Сосенко, Потебня, Костомаров, Гнатюк, Килимник та ін.
22 грудня	Свято Рода *	Другий день Різдва (етногр. дж., М. Іванченко, Килимник та ін.)
27 грудня	Щедрий Вечір *	Легенди про 12 космогонічних днів і ночей (О. Знойко), свято Місяця, обряди щедрування: на 6-й день по Різдву
1 січня(ніч на 2 січня) 1997р.	Свято Дани* Водосвяття	12-й день по Різдву
2 лютого 1997 р.	Громниця, Стрітєння (Зимова Перуниця)	Етн. дж.: збіг з христ. Сретєнням Господнім (Місяцеслов, Даль, ін.)
10-16 лютого	Велесовий тиждень*, "Чортовий тиждень"	Етногр. дж.: тиждень перед Колодієм; Місяцеслов, Псковський літоп. 1406, М. Іванченко, Шаян, Костомаров, інш.
17-23 лютого	Колодій* (Масляна)	Етн. дж.: тиждень приблизно за місяць перед Великоднем Дажбожим
21 лютого	Весняний Стрибог	Збіг з христ. Тимофієм (Літопис Руський)
24 лютого	Лелечини (перший приліт птахів)	Збіг з христ. Обретінням
9-11 березня 1997 р.	Весняний Новий Рік*	Перший весняний Молодик

В літописах знаходимо записи: "Настанушу літу мартом місяцем", або "В літо 6645 настанушу в 7 марта", що свідчить про початок року в наших Предків з першим березневим Молодиком.

Через те, що рік завжди починається з Молодика, кількість тижнів у році не однакова: Кола Сварожі можуть мати по 50, 51, 54, 55 тижнів. За рахунок такого чергування відбувається досить точне вирівнювання усіх свят. Цим також пояснюється і наявність 13-ти місячних років у наших Предків.

ПОМАГАЙ, ДАЖБОЖЕ, І КОЛО СВАРОЖЕ!

ЯК ЗАСІЄШ, ТАК І ВРОДИТЬ

За прадавніми легендами, Сонце, Місяць, Зірки були дані людям для того, щоб вимірювати час. У всіх народів календар вважався священним, адже він мав зв'язок з космосом. Періодичність появи небесних світил складає добу: сонце — місяць, день — ніч. Зміна фаз місяця відбувається за 28 днів (астрономічний місяць — 29, 53 доби). Чотири сонячних фази символізують зміну пір року і становлять рік: весняне та осіннє рівнодення, літне та зимове сонцестояння.

Графічно рік споконвіку зображався у вигляді кола: малюнки кола, розділеного на вісім секторів, знаходимо вже в добі трипільської культури (IV-III тисячоліття до н. е.). Восьмипроменеві зірки досі прикрашають апсиди Софійського храму в Києві. Восьмикутну зірку досі носимо на Коляду, хоча вже не завжди пам'ятаємо, що це — магічний знак безкінечного бігу Сонця небесним Зодіаком.

Божичний Коровай із зображенням
«Плуга Сварога»

Наші предки починали Новий рік навесні. Але підготовка до нового літа починалася ще взимку. Найтаємничіші сузір'я українського неба, Козерог, Водолій і Риба, починають свій магічний ритуал творення Світла (Світу). На чолі дванадцяти небесних братів (сузір'їв) — батько Сварог, який викував для людей Золотого плуга і скинув його на землю. Ця легенда, що має всі ознаки глибокої давнини, не проста вигадка людської фантазії: в листопаді над Україною сходить сузір'я Плуга (Оріон), яке спочатку перебуває у вертикальному положенні; на Різдво ж Плуг "падає на землю", тобто займає найнижчу точку на небі й ніби лежить над самим горизонтом¹.

Саме в цей час "відкривається небесна брама", і ми просимо в Богів щастя, здоров'я, доброго врожаю. Тому під святковий різдвяний стіл наші Предки клали плуг, або леміш від плуга, як магічний предмет, котрий Небо дарувало людям.

Відгомін цієї легенди знаходимо і в міфології скіфів, і в українських обрядових піснях, де згадуються золоті знаряддя хліборобської праці: золотий плуг, золота соха, золоте ярмо, золотий серп, золоті граблі і т. ін. Та й саме жито має золотий колос, золоті косиці, зібрані в золоті кіпки. Так, в одній колядці, що прославляє багатство господаря, співають:

*Гой ти, наш пане, пане Іване,
У тебе в домі, так як у раю...
... У тебе воли все половії,
У тебе плуги все золотії,
У тебе двори все кедровії,
У тебе столи все калиновії².*

В давні часи золото виконувало магічну роль: чаша, в якій жрець підносив жертву сонячному Богові мала бути золота, це гарантувало успіх заклинань, які Бог обов'язково почує. Коли не було золотого посуду, то в ритуальний напій вмочали золоту ложку, або клали золотий перстень. Золото — символ сонця. Саме тому в обрядовій поезії українців бачимо безліч образів, пов'язаних з цим коштовним металом: у волів "роженьки золотії", на конях "сідла золотії" або "сохи золотії", а коники "вороненькі мають гривоньки золотенькі"³.

¹ Знойко О. П. Міфи Київської землі та події стародавні. — К., 1989, с. 59.

² Колядки та щедрівки. Зимові обрядова поезія трудового року. — Упор. О. Дей. — К., 1965. — С. 62.

³ Там же, с. 83, 72, 82, 116.

А на Покуті стоїть сніп золотого жита — Дідух. Колись кожна родина мала свого Дідуха — останній пучок зрізаного серпом жита, в якому зимує дух поля, або Житній дух. Сакральність його полягає в тому, що зимує цей сніп у своїй родині, а навесні його обмолочують і зерно, змішавши з посівним, висівають на ниву, тобто випускають духа на землю. Саме цей обряд, який є чи не найсуттєвішим у всьому кругообігу елементів живої природи, нині майже ніде не виконується. Втрачена віра в те, що тільки за умови дотримання всіх прадідівських звичаїв, сходить сонце і продовжується життя на землі.

На Святий вечір першою стравою завжди є Кутя — поминальна каша з цілого (неподрібненого) зерна пшениці, приправлена медовою ситою, родзинками, тертим маком, горіхами тощо. Першу ложку господар підкидає під стелю, на Покуть, закликаючи Духів Предків до спільної вечері. Духи мали посприяти добробуту родини в майбутньому році, тому після вечері на миску з Кутею кладуть ложки і залишають страву відкритою на всю ніч, щоб Духи могли вільно куштувати жертвну страву.

На Різдвяному столі дванадцять або тринадцять страв, кожна з яких присвячується одному із знаків Зодіаку (одному місяцю). Достовірно відомо, що рік прапредків українців іноді складався з тринадцяти місяців⁴. Це цілком зрозуміло, адже один місяць мав 28 (29) днів, тобто рівно чотири тижні. Таким чином за кілька років решта днів складала ще один місяць. Тоді до відомих нам знаків Зодіаку додавався Змієносець (або Змія), яка продовжується з 18 листопада до 18 грудня. Визначати, коли вшановувати цей знак могли давні волхви-астрологи, які знали письмо — "черти і різи". Пізніше під впливом християнської церкви й календаря число тринадцять стали вважати "чортовою дюжиною".

Щоб зрозуміти сутність новорічних обрядів колядування слід насамперед розмежувати залишки прадавнього обряду і нововведення нової віри. Ще в XVII ст. було безліч заборон цього обряду: "Ми наказали суворо заборонити людям на Різдво Христове і Богоявлення гукати Коляду, Усєня і Плуг, співати бісівських пісень" — писав у своїй грамоті до Воєводи Галицької землі Московський цар Олексій Михайлович⁵. Далі він погрожував: ті люди, що будуть колядувати, "будуть нами переслідувані і жорстоко покарані..., їх наказуємо ловити і за ці їхні провини карати за нашим указом".

Кашля XVI ст. (м. Потелич, Львівщина)
із язичницьким зображенням Сонця-Дажбога.

Язичницький свічник із символом Дажбога і Кола Сварожого

Подібних заборон знаходимо чимало в різних документах: Стоглаві, грамотах св. Синоду, писаннях отців християнської церкви. Лише переконавшись у неспроможності викоринити народні (язичницькі) обряди та священнодійства, церква не тільки дозволила колядування, але й спрямувала гурти колядників збирати коляду на користь церкви. Так, на Гуцульщині розрізнялися старовіські і церковні колядники: "Крім церковних колядників, які заколядовані гроші повертають на утримання своєї церкви, ходять і світські колядники, які не є цілком залежні від попа, а заколядовані гроші обертають на народні цілі... Козацькі колядники ходять так само, як і церковні, але буйніше, бо дотримуються усі давні звичаї, які людям більше подобаються. Дуже

⁴ Климцишин І. А. Календарь и хронология. — М., 1989. — С. 26.

⁵ Сахаров І. Сказания русского народа. — М., 1989. — С. 388-390.

часто люди говорять між собою: "Як будуть йти "козаки", то, бігме, тих варто приймати в хату, а церковні бояться попа, тим винесу коляду на двір"⁶.

Вшановуючи небесний знак Козорога, парубки водять "Козу" — перевдягненого хлопця у вивернутому кожусі та масці кози. Коза виконувала магічну роль — впливати на майбутній врожай: "Де коза ходить, там жито родить, де коза ногою, там жито горою..." — співають старовіські колядники. І коза у них симпатична, має позолочені ріжки, адже вона — божество січня. Тільки сучасні творці новорічних сценаріїв для "сміху" (?) роблять Козу потворною, лякають нею дітей, або й б'ють її ногами чи стріляють, не задумуючись над тим, коли з'явилося "а в нашому сільці всі хлопці стрільці". Так космогонічна сутність обряду була зведена до прямого знущання над обрядом.

Козацькі ж колядники свято зберігали старовіський (старого віку) обряд водіння Кози. Недарма в народі лишився переказ, записаний в XVII ст. Іоникієм Галятовським про походження назви козаків: "Козаки названі суть от Козорожца, бо Козорожець есть знак — в Зодіяку небесном"⁷.

Старовіські колядки — це прадавні молитви до рідних космічних Богів, які лунали на початку нового Сварожого Кола — "Сотворення Світла". Тому головним мотивом цих пісень були космогонічні міфи про створення Сонця, Місяця, Зірок та Землі.

В XVII-XVIII ст. спудеї Київської академії за зразками українських колядок та щедрівок складали церковні пародії на стародавні молитви-коляди. Тому християнські образи в колядках не можна вважати народними, вони є авторськими віршами книжників та попів. На штучність таких пісень вказували Леся Українка, Іван Франко, Микола Лисенко та інші дослідники українського фольклору.

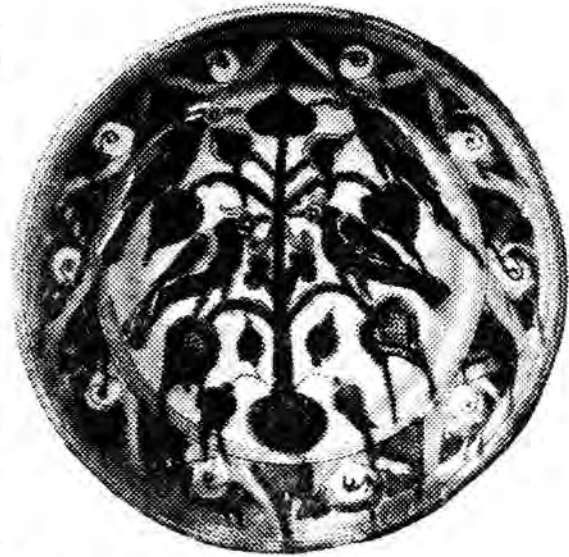
Щось подібне відбувалося і на наших очах, коли не так давно створювалися "соціалістичні обряди". Якщо християни замінили слова: "Світ Божий засвітився" на "Син Божий народився", то атеїсти вже співали "рік новий народився". Так поступово стирається космогонічна сутність обряду, примітивізується роль молитви, вихолощується до побутової, буденної формули.

Сотворення Світу триває дванадцять космічних діб — від Різдва до Водосвяття (свята Богині Води — Дани): Різдво Сонця — Божича (Дажбога), яке настає 22 грудня; Щедрий вечір — Різдво Місяця 28 грудня та 2-3 січня народження Води (Водосвяття).

Нині важко провести чітку межу між колядками й щедрівками, хоча можна стверджувати, що колядки мають більше космогонічних мотивів створення світу, а щедрівки — віншування господарів, побажання добробуту родині. Колядки співали тільки парубки, а щедрівки — дівки й діти.

На світанку починається обряд засівання. Тут існує чіткий непорушний закон: сіють тільки чоловіки (парубки, хлопчики), ні в якому разі не жінки. Бо це є порушенням законів природи — жінка, як і Земля, призначена народжувати, а сіє, запліднює її чоловік (Небо). Якби жінка засівала років 100-200 тому, то її принаймні звинуватили б у лихому чаклунстві й, побивши, вигнали б з хати. Чому ж ми нині можемо спостерігати таке засівання з екрану телевізора, на Новий рік? Та це ж нам з вами побажали безпліддя, злиднів, якщо хочете — голоду. Кілька років тому на центральній новорічній ялинці в столиці нашої України замість прикрас висіли порожні дитячі відерця — символ невдачі й спустошення. Що це: лише бездумне "впровадження народних звичаїв", чи звичайне шкідництво?

Засівальне зерно обов'язково має бути ціле, краще взагалі необлушене. Лише таке зерно дає добрі сходи. Господиня, зібравши засівальне зерно, зберігатиме його до весни, щоб посіяти його на городі, як оберіг, що магічно впливає на ріст і плодючість рослин.

Мотив Сотворення Світу птахами в українській кераміці

⁶ Шаан В. Віра Предків Наших. — Гамільтон-Канада. — 1987, т. 1, с. 385.

⁷ Галятовський І. Ключ розуміння. — К., 1985. — С. 347.

Господиня ж, яка після свят вимітає хату й виносить зерно на смітник, ризикує разом із сміттям викинути і своє щастя. Крупа, подрібнене зерно, яким подекуди сіють діти, не приносить щастя ні родині, ані самим засівальникам. Що вродить з покаліченого сімені?

Не забуваймо, що магічне засівальне зерно, так само як і зерно з Дідуха, мусимо повертати до лона Матері-Землі. Якщо ми цього не робитимемо, то скоро може статися, що робити це буде нікому.

Кожен ритуал має на землі свій час і своє місце. Неприпустимим є виконання на сцені зимових пісень влітку, а літніх взимку, ще більшим святотатством є виконання похоронних голосінь як концертних творів. Кожна пісня-молитва є ритуальний космогонічний знак, який ми посилаємо в небо. Мусимо нарешті усвідомити, що і сонце сходить тому, що хтось співає йому прадавні гімни і здійснює той одвічний ритуал, який рятує землю від хаосу.

РІЗДВО СВІТУ

ОБРЯДИ СВЯТ-ВЕЧОРА

В давніх текстах Рігведи описано, що Бог Індра в цей день покотив "колесо Сур'ї". А наші Предки українці вважали, що Сварог запалив і пустив у хід сонячне колесо, народився новий круг Сварога-Зодіаку, народився Божич — Син Бога Неба.

Це свято відзначають обрядами Свят-вечора. Цього року зимове сонцестояння, після якого день починає збільшуватись, а ніч зменшуватись, випадає на 22 грудня (астрономічно — для Києва). У язичницьких громадах рідновірів основою обрядів є родинна вечерея, але в широкому колі всієї громади. Роль господаря тут виконує проповідник, волхв чи обрядодій з помічниками. Обряд складається з таких ритуалів:

1. Запалювання свічок, накривання столу.
2. Урочисте внесення Дідуха-Раю.
3. Встановлення снопа на соломі (Дід і Баба).
4. Круговий танок всієї громади навколо столу.

5. Освячення Дідуха і всіх страв свяченою Водою.

6. Жертвопринесення Духам Предків (запрошення їх до вечереї).

7. Магія відвернення злих сил (запрошення Морозу, Вітру...).

8. Зачинення дверей, вікон, початок братчини.

9. Ритуал підкидання Куті до стелі, споживання Куті й Узвару (як причастя всієї громади).

10. Кругова чара (ріжок) передається за сонцем з побажаннями.

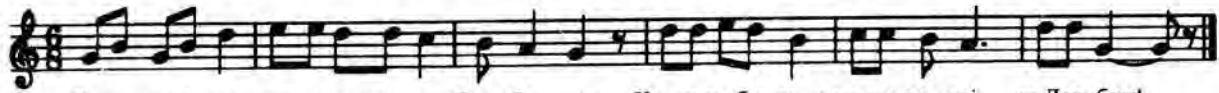
11. Власне Вечерея, розподіл Божичного Короваю.

12. Спів колядок, веселощі, прийом колядницьких гуртів.

КОСМОГОНІЧНІ КОЛЯДКИ

КОЛИ НЕ БУЛО З НАЩАДА СВІТА

Ко-ли не бу-ло з на-ща-да сві- та Даж-бо- же Ко-ли не бу- ло з на-ша-ла сві- та Даж-бож!

Коли не було з нашада світа,
ДАЖБОЖЕ!*
Тоді не було неба ні землі,
А лише було синєє море.
А серед моря зелений явір,
На явороньку три голубоньки.
Три голубоньки радоньку радять,
Радоньку радять, як світ сновати.
"Та спустімося на дно до моря,
Та дістанемо дрібного піску.

Дрібний пісочок посіємо ми,
Та нам станеться чорна земляця.
Та дістанемо золотий камінь,
Золотий камінь посіємо ми.
Та нам станеться ясне небонько,
Ясне небонько, світле сонечко.
Світле сонечко, ясен місячик.
Ясен місячик, ясна зірниця.
Ясна зірниця, дрібні зіроньки".

СТОЯЛА СОСНА

Сто-я-ла сос-на се-ред Ду-на- ю Даж-бо- же! Сто-я-ла сос-на се-ред Ду- на- ю Даж-бож!

Стояла сосна серед Дунаю,
ДАЖБОЖЕ!*
На тій сосноньці сив сокіл сидів.
Крильцями стріпав, в Дунаєць упав.
Вийшов він відтам третього року.
Виніс він відтам троє насіння:

Перше насіння — чорна земляця,
Друге насіння — яра пшениця,
Трете насіння — зелена трава.
Чорна земляця, хліб ізродиться,
Яра пшениця для коровайця,
Зелена трава для худобоньки.

БОЖИЧ, БОЖИЧ УСТУПАЄ

Бо- жич, Бо- жич ус- ту- па- є, Ко- ло Сва-ро- же по- чи- на- є.
Не- се пу- че- чок зо- ло- та, Щоб по- зо- ло- тить во- ро- та.

(при обході столу круговим танком із дзвониками)

Божич, Божич уступає,
Коло Свароже починає!
Несе пучечок золота,
Щоб позолотить ворота!
Коляда, заходь до хати,

Будем Діда шанувати.
Вже на покуті Кутиця,
Буде Сонце веселиться!
Дай же, Боже, в полі роду,
В полі роду, в хаті згоди.
Бо велика в нас родина —
Славна ненька Україна!

* Кожен рядок з приспівом *Дажбоже* співається двічі.

КОЛЯДКА ГОСПОДАРЕВІ*

Ой, Даж-бо- же! Па- не гос- по- да- рю, вста- вай з пос- те- лі, Ой, Даж-бо- же!

КОЛЯДКА ГОСПОДАРЕВІ**

Ой, Дажбоже! (повтор після кожного рядка)
Пане господарю, вставай з постелі.
Вставай з постелі, відчиняй двері,
Бо йдуть до тебе рокові гості.
Рокові гості, та й три радості:
Перший гостонько — золоте сонечко,

Другий гостонько — срібний місячик,
Третій гостонько — рання зірниця.
А за цим словом, бувай же здоров,
Не сам з собою — з красною жоною,
І з милим Богом, із усім родом!
З усіма нами, колядниками!
Добрий вечір!

КОЛЯДКА ГОСПОДИНІ

Ой, Дажбоже! (повтор після кожного рядка)
В пана господаря гарная жона,
По двору ходить, як місяць сходить.
У світлицю ввійшла, як зоря зійшла,
За стіл сідає, як золото сяє.
Не садить її, пане господарю,

Ясного сонця коло віконця,
Бо вкрадуть жону замість дівчини.
А за цим словом, бувай здоровий,
Не сам з собою — з красною жоною,
І з милим Богом, із усім родом,
З усіма нами, колядниками!
Добрий вечір!

КОЛЯДКА ДЛЯ ПАРУБКА

Ой, Дажбоже! (повтор після кожного рядка)
Гречний молодче (ім'я) парубче,
В наметі сидиш, мало що видиш:
Вже твоє село турки обняли.
Турки обняли, людей забрали.
"Ой, дайте мені коня-косача,
Коня косача, гострого меча.
А я цим конем турків дожену,

А я цим мечем турків висічу.
А своїх людей назад заверну,
Обсаджу село, так як і було".
А за цим словом, бувай же здоров!
Не сам собою — з отцем, ненькою,
З сестрами, братами, з приятелями,
І з милим Богом, з усім родом,
З усіма нами, колядниками!
Добрий вечір!

КОЛЯДКА ДІВЦІ

Ой, Дажбоже! (повтор після кожного рядка)
Сада садила дівка (ім'я)
Сада садила, Бога просила:
"Ой роди, Боже, золоту кору,
Золоту кору, срібні гіллячки,
Ой щоб ходили старости до хати;

Одні старости коло столика,
Другі старости коло порога,
Треті старости аж за воротьми.
Коло столика рушнички дала,
Коло порога обчастувала,
А за воротьми, так відправила.
А за цим словом, бувай здорова!

КОЛЯДКА БАБУНІ

Ой, Дажбоже! (повтор після кожного рядка)
Чи вдома наша бабуня?
А ми знаємо, що вона вдома.
Що ж вона робить, що ж вона діє?
А вона діє — золото віє.
Золото віє, срібло палає.

Прийшли до неї, просимо її:
"Дай нам, бабуню, хоч одвійочок.
Хоч одвійочок, хоч одпалочок.
А ми понесем до золотаря,
То він зробить нам золоті вінки,
Золоті вінки, срібні стрічечки,
Золоті вінки на головоньки.
Добрий вечір!

* Ноти подаємо до одного рядка, в інших рядках можливі ритмічні зміни.

** Прим.: останні 5 пісень мають однакову мелодію. Колядки записані А. Богородом в с. Гопчиця Вінницької обл. в 1995 р.

Найдавніше значення цього слова — "буквар", тобто книжка, за якою вчилися читати. В VI ст. воно набуло значення "словник". В Азбуковнику пояснювалися (тлумачилися) малозрозумілі або іноземні слова й поняття, а також подавалися моральні повчання й сентенції. Азбуковники іноді називалися "Азвіди" — близьке до "Аз відаю" (знаю). Як стверджує "Полный церковно-славянский словарь" (вид. 1900 р.), "Аз" або "Яз" означало "Бог", "перший", "початок". За істориком Длугошем, Аз — найвищий з усіх Богів, ідентичний Юпітеру. Отже, Азвіди або Азбуковники первісно були релігієзнавчими книгами.

У цій рубриці подаємо переосмислені войовничими християнами слова й поняття, повертаючи їм прадавнє значення. Ведуча рубрики **Волхвиня Зореслава**.

БЕСІДОВНИК — язичницька книга, призначена для дітей та молоді, які навчаються Вірі Предків. Матеріали цих давніх книжок були систематизовані у формі запитань і відповідей. Тут розглядалися основні питання рідного віровчення та звичаєвості. Інші назви подібних книжок — ДВОЄСЛОВ та грецьке ДІАЛОГОС. Це слово походить від санскритського БХАЗХА — "говорити", де корінь бхаз означає не тільки розмову, але й бенкет, під час якого "бесідували" — згадували Богів і шанувували Предків. Близьким до слова "бесідувати" є слово БАЯТЬ, що має санскритський корінь бха — "світитися, сяяти". Вірогідно, первісне значення духовної бесіди, пізніше залишилося в слові БАЮКАТИ — заколисувати, заспокоювати дитину.

ВОГОНЬ — одна із священних стихій. Вогню поклонялися всі орійські народи. У Рігведі згадується найголовніший Вогонь — "Пуп племені", а за ним стоять менші, сімейні Вогні, що називаються "Владикою дому". У Римі в храмі Вести горів вічний Вогонь, який підтримували жриці-діві (весталки). В Литві перед Кумиром Перуна безперервно палили дубові дрова, підтримуючи негасиме Вогнище "Знич", яке ще називали "Вічним Отцем". В Білорусі Вогонь вважали однією з основ родини — Домашній Пе-

нат, цілоще і всеочищаюче начало. В Україні збереглося чимало язичницьких обрядів, пов'язаних з Вогнем. При входинах у нову хату вносили Вогонь із старої печі (або жар), з якого розпалюють нову піч. Щовечора господиня ставить на Вогонь подарунок — горщик з водою. Українці й білоруси ніколи не давали з печі жаринок сусідам, краще дати сірники, бо вважають, що з Вогнем може піти з дому добробут, або буде неврожай на хліб. Адже Вогонь також має назву БАГАТТЯ, що близьке до "багатства". Якщо ж дали жарину, то вимагають повернути ту ж саму жарину, а в разі неповернення, йдуть до сусіда самі "позичити", хоч у цьому й нема потреби. Дітей змалку привчали шанувати що родинну святощ, не дозволяли лаяти, плювати, оскверняти. Обряди з Вогнем здійснювалися майже на всі язичницькі свята. У карпатських русинів є переказ про те, що Цар-Вогонь разом з Царицею-Водицею сотворили світ. Про поєднання Вогню й Води співається і в українських колядках. Розпалювання Різдвяних Вогнищ і стрибання через них вважається обрядом очищення. Християнська церква забороняла язичницькі Вогнища. Подібні язичницькі ритуали побутували й на Сході. Так, 65 правило Трульського собору забороняло ці обряди: "В Новомесячя, возжигання некоторыми перед

своїми домами костров, через кои, по некоему старинному обычаю, безумно скачут, повелеваем отныне упразднити. Посему аще кто учинит что-либо такое: то клирик да будет извержен, а мрянин да будет отлучен" (Месяцеслов, 137).

Вугіллям з Вогнища в старих часах освячували Воду, якою лікували пристріт (уроки, "зглаз"). Тричі кидають жаринки з печі у Воду, читаючи молитву:

*"Від чорного ока,
Від карого,
Від жовтого,
Від зеленого,
Вд сірого,
Від синього.
Урок над порогом,
Урочища під порогом,
Урок нічого не бачить,
Урочище нічого не чує!"*

Цю воду дають пити, або окроплюють нею хворого.

ДІДУХ — одна з найвищих релігійних святощів у вірі наших Предків. Сніп жита чи пшениці, виготовлений з великими почестями під час жнивних обрядів. Його зберігають до Різдва Божича, щоб урочисто занести до хати на Свят-Вечір, а потім тримають на Покуті до весни, щоб зерном з Дідуха почати сівбу. В цьому священному снопі живе Дух поля, Дух родини, Дух вічності. Тому весняний ритуал випускання Духа на поле є обов'язковим в Колі Сварожому. Солома, яку стелять на стіл, називається БАБА і є жіночим символом продовження роду, сніп ДІДУХ — чоловічий символ Предка. Отже, обряд з Бабою і Дідухом на Різдво символізує космічний шлюб і сотворення світу, про що співається і в молитвах-колядках. Ідея Дідуха розвинулася в поняття найвищої сутності Бога дуже рано. У "Велесовій книзі" знаходимо традицію вшанування Дідуха: "Це Велес учив праотців наших орати землю, засівати цілини і жати снопи колосисті на струджених полях, і ставити Снопа при Вогнищі у хаті, і почитати його, як Отця Божого!". В іншій дощечці читаємо: "Кий заснував град, який населили і славні роди інші. Там оселилися і Вогнище творили Дубу і Снопу, який є Сварог, Прашур наш".

Дідуха ще називають Раєм, що означає прихід Духів Прашурів разом зі Снопом на Святу Вечерю з Раю (Вирію). Рай

також символізує достаток, багатство родини. Тому в Різдвяній колядці Рай-Дідуха запрошують до хати.

КАЛИТА

Найбільшим серед осінньо-зимових свят, що супроводжувалися випіканням обрядового хліба, є Калита (30 листопада — 1 грудня). Це одне з сонячних свят, пов'язане із "завмиранням" сонця взимку: "Сонце заходить, а калита сходить". Зібравшись в одній хаті, дівчата випікають Калиту — обрядовий хліб у вигляді сонця з діркою посередині, щедро прикрашений родзинками, калиною, приправлений медом.

Можна припустити, що назва *калита* утворена від дієслова *калити* — "розкалювати, гартувати" в печі. До того ж відомо, що цей обрядовий хліб намагалися випекти якомога краще: "Тісто солодке, з медом. Зверху оздоблюють сухими вишнями чи родзинками — "щоб гарна була". Печуть у печі і запікають так, щоб вгризти її було трудно — на сухар. Посередині — дірка" (Воропай О. Звичаї нашого народу. — К., 1991. — Т.І. — С. 28).

Обряд випікання калити супроводжується примовками й піснями:

*Гори, вогонь, ясно!
Спечи нам Калиту красну,
Щоб ми її кусали
І горя не знали!*

Ритуал кусання Калити, під час якого лунають жарти, сміх, означає прилучення людини до Божества, очищення, оздоровлення. Не дарма серед загальних веселощів лунають вигуки, пісні, примовки, що славять Сонце:

*Калита, Калита, солодка була.
Як ми її з'їли — до Сонця полетіли!
(Мицук В. Красне сяйво Калити // Світовид. — 1994, 19 грудня).*

В цей день співають:

*Ой, Калита, Калита!
Із чого ж ти вилита?
— Ой я із жита сповита,
Ой я сонцем налита
Для красного цвіту
По білому світу.*

Вітаються такими словами:

*"З Калитою золотою —
Пресвітлим празником!"*

НА КНИЖКОВУ ПОЛІЦЮ ЯЗИЧНИКА РІДНОВІРА

Видання Громади Українських Язичників "ПРАВОСЛАВ'Я"

ВОЛХОВНИК: КАРБИ ЯЗИЧНИЦЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ (скорочений виклад). — Український центр духовної культури. — К., 1994. — С. 17. В дванадцяти карбах коротко викладені Предківські знання про Сотворення Світу, Сотворення Роду, Триєдність Буття, Радість Життя Вічного, сакральність і магічність, Український Звичай, духовних Провідників, Коло Свароже, храми і святині, домашні святощі й обереги, а також подані Застороги Нашадкам.

ЛОЗКО Г. УКРАЇНСЬКЕ ЯЗИЧНИЦТВО. — Український центр духовної культури. — К., 1994. — С. 96. Ця книга розповідає про етнічну Віру наших Предків. Тут читач знайде відомості про давніх українських Богів, святилища і священні гаї, легенди про сотворення світу і народження Дажбожих онуків, історичні відомості про впровадження християнства і ознаки двовір'я в Україні. До книжки додається близько 600 автентичних праукраїнських імен язичницької доби.

ЛОЗКО Г. УКРАЇНСЬКЕ НАРОДОЗНАВСТВО. — Зодіак-ЕКО: — К., 1995. — С. 368. Книжка містить багатий фактичний матеріал про походження українського народу, його мови, звичаїв, культури, становлення національного характеру, безперервність етно-культурного розвитку нашої нації. Українські символи, обереги, міфологія, Богословство та обрядовість українців вперше в Україні подаються не через призму християнського чи атеїстичного світогляду, а саме з точки зору Рідної Язичницької Віри наших Предків.

ПРАВОСЛОВ: МОЛИТВИ ДО РІДНИХ БОГІВ. — НКЦ "Світовид". — К., 1995. — С. 96. Ця книга є першою спробою упорядкувати автентичні язичницькі молитви українців. Тут зібрано як писемні тексти з Велесової Книги, так і народні зразки молитов (замовлянь), обрядових пісень, які за давніх часів були молитвами до Рідних Богів, а також деякі авторські молитви Рідної Віри. "Правослов" буде корисним для Волхвів та обрядодіїв Рідної Віри, а також для всіх, хто відроджує прадавні українські обряди.

УКРАЇНСЬКІ СИМВОЛИ. — Редакція часопису "Народознавство". — К., 1994. — С. 140. Автори цього збірника М. Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко, О. Шалак; за редакцією М. Дмитренка. У книзі висвітлюється українська система символічного відображення світу, що належить до найдавніших і найбагатших систем традиційної культури на планеті. Символізм Сонця, Місяця, Зорі, Вогню, Води, рослин, тварин — захоплюючий світ одвічних таємниць, що хвилюють Душу, серце і розум.

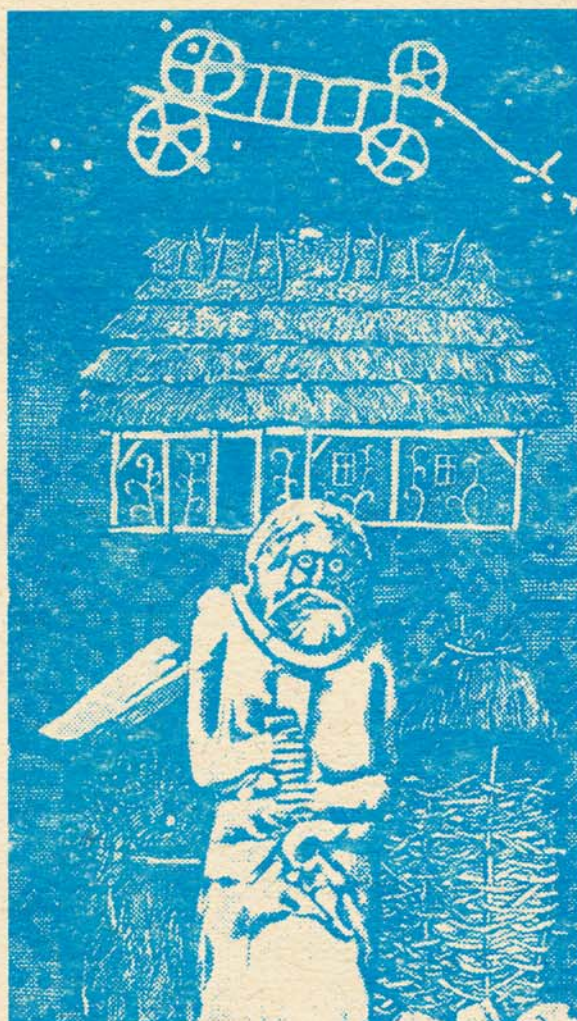
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ ДЛЯ ЛИСТІВ: УКРАЇНА,
252061, Київ-61, проспект Відродний 14/45,
Б-ка N 13, Громада "Православ'я".

Контактний телефон у Києві: (044) 488-4332.

*На 4 стор. обкладинки малюнок
Івана Гаврилюка.*

- ◆ Оpubлікована наукова інформація існує об'єктивно в просторі і часі незалежно від волі її авторів.
- ◆ За точність інформації відповідальні автори матеріалів.
- ◆ При передруці наших матеріалів посилання на "Сварог" обов'язкове.

ДЕ ВИ, УКРАЇНСЬКІ МЕЦЕНАТИ?

Тисячоліттями нищились наші храми Рідної Віри...
Християнською церквою нині нікого не здивуєте —
вони ростуть, як гриби після дощу.

Ви маєте **РІДКІСНИЙ ШАНС** —
збудувати храм Рідної Української Віри,
ПЕРШИЙ В УКРАЇНІ,
де буде місце для всіх українських Богів,
єдиних у Сварозі.

Поспішайте — саме нині Вам випадає щастя
УВІЧНИТИ СВОЄ ІМ'Я В ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНИ!

Громада Українських Язичників "Православ'я"